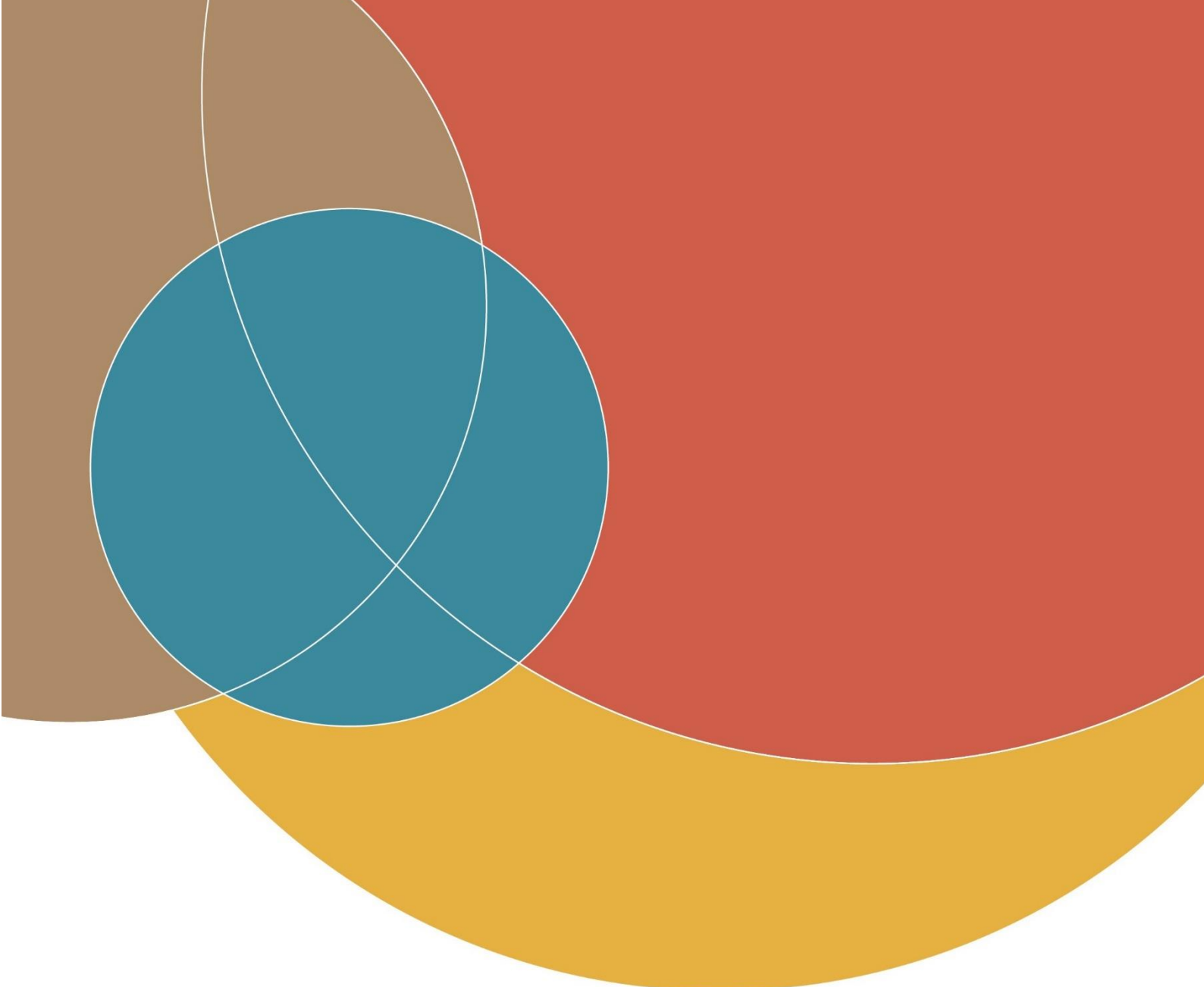

Nationale Wetenschapsagenda

Thema: Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie

Call for proposals

Inhoud

1	Inleiding	1
1.1	Achtergrond	1
1.2	Beschikbaar budget	2
1.3	Geldigheidsduur call for proposals	2
2	Doel	3
2.1	Doel van het programma	3
2.2	Inhoudelijk kader Fasen I en II	5
2.3	Inhoudelijk kader fase III	7
3	Richtlijnen voor aanvragers	9
3.1	Wie kan aanvragen	9
3.2	Wat kan aangevraagd worden	11
3.3	Wanneer kan aangevraagd worden	12
3.4	Het opstellen van de aanvraag	13
3.5	Subsidievoorwaarden	15
3.6	Het indienen van een aanvraag	20
4	Beoordelingsprocedure	21
4.1	Procedure	21
4.2	Criteria	25
5	Contact en overige informatie	29
5.1	Contact	29
6	Bijlagen	30
6.1	Publieke Kennisorganisaties	30
6.2	Budgetmodules	31

1 Inleiding

1.1 Achtergrond

Wat wil Nederland weten? Vanuit die gedachte is de Nationale Wetenschapsagenda (NWA) door een innovatief proces met de inbreng van burgers en wetenschappers tot stand gekomen: elke Nederlander kreeg de kans om online vragen aan de wetenschap te stellen. De nationale kennism Gemeenschap, verenigd in de Kenniscoalitie¹, heeft de opgehaalde vragen tot 140 cluster vragen gebundeld, waaruit 25 routes zijn geformuleerd².

De NWA omvat vragen waar afstemming en samenwerking meer waarde heeft om wetenschappelijke en maatschappelijke doorbraken te realiseren. De NWA stimuleert daarom samenwerking tussen alle verschillende partners, zodat het geheel meer is dan de som der delen. Het doel van de NWA is het leveren van een positieve en structurele bijdrage aan de mondiale kennismaatschappij van morgen, waar nieuwe kennis gemakkelijk doorstroomt van onderzoeker naar gebruiker en waar nieuwe vragen vanuit de praktijk en de samenleving snel en vanzelfsprekend ingang vinden in nieuw onderzoek.

De kernelementen van de NWA zijn:

- De inhoudelijke agenda die gevormd wordt door de 25 routes en 140 cluster vragen;
- De kennis ketenbrede aanpak, wat betekent dat de NWA-projecten zowel fundamenteel als toegepast en praktijkgericht onderzoek omvatten³. In de NWA betekent dat dat kennisinstellingen, universiteiten en toegepaste en praktijkgerichte instellingen samenwerken;
- Het bijeenbrengen van disciplines: het onderzoek is interdisciplinair;
- De nauwe samenwerking tussen wetenschap en samenleving: tussen onderzoekers, maatschappelijke (publiek en private) organisaties en burgers en het actief teruggeven van resultaten aan de samenleving en dialoog/interactie met de samenleving.

De uitvoering van het programma voor de Nationale Wetenschapsagenda is door het ministerie van OCW in 2018 belegd bij NWO. De NWA omvat vier programmalijnen⁴

1. Onderzoek op routes door consortia (ORC);
2. Thematische programmering waarin wordt samengewerkt met ministeries;
3. Vernieuwingen en netwerken;
4. Wetenschapscommunicatie en outreach

¹ De Kenniscoalitie bestaat uit de universiteiten (VSNU), hogescholen (VH), universitair medische centra (NFU), KNAW, NWO, VNO-NCW, MKB-Nederland en de instituten voor toegepast onderzoek (TNO/TO2).

² De 25 routes en bijbehorende cluster vragen zijn te vinden via <https://wetenschapsagenda.nl/overzicht-routes/>, de 140 cluster vragen zijn ook in een PDF-bestand te vinden via <https://wetenschapsagenda.nl/publicatie/nationale-wetenschapsagenda-nederlands/>

³ De brede kennisketen in de NWA calls omvat de publieke kennisinstellingen: hogescholen, universiteiten, NWO- en KNAW-instituten, Universitair medisch centra, TO2-instellingen, maar ook overige publieke kennisorganisaties zoals Rijkskennisinstellingen (zie hoofdstuk 3.1).

⁴ Meer informatie over de verschillende programmalijnen is te vinden via <https://www.nwo.nl/onderzoek-en-resultaten/programmas/nationale+wetenschapsagenda>

Deze call for proposals *Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie* wordt gerealiseerd in het kader van programmalijn 2. Bij deze call is het Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport de initiatiefnemer. Tevens is het Ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid betrokken bij deze call. De call sluit aan bij andere lopende en recent afgeronde programma's vanuit ZonMw en NWO op het thema verkleinen van sociaaleconomische gezondheidsverschillen.⁵

Voor deze call is de aandacht voor kennisoverdracht, kennisbenutting en toepassing van de resultaten gedurende de gehele looptijd van de projecten van groot belang. Hiermee wordt de maatschappelijke inbedding van de call geoptimaliseerd en wordt draagvlak gecreëerd voor de bruikbaarheid van de uitkomsten voor beleid en uitvoering.

Voor deze NWA call is de raad van bestuur van NWO het besluitvormend orgaan en is de NWO Subsidieregeling 2017 van toepassing. De call procedure wordt uitgevoerd door ZonMw.

1.2 Beschikbaar budget

Voor deze call for proposals is in totaal maximaal € 4.835.000 beschikbaar.

Voor een onderzoeksproject in fase II is maximaal € 1 miljoen beschikbaar. Voor het overkoepelend, synthetiserend project in fase III is maximaal € 835.000 beschikbaar.

1.3 Geldigheidsduur call for proposals

De call for proposals kent drie fasen:

- fase I indienen van vooraanmeldingen;
- fase II indienen van volledige aanvragen;
- fase III indienen van een overkoepelend project door de onderzoekers van de gehonoreerde consortia.

De call for proposals *Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie* is geldig tot en met de datum van vaststelling van het synthetiserend project of, indien er geen fase III plaatsvindt, de vaststelling van het laatste gehonoreerde project uit fase II.

De deadlines voor het indienen van de verschillende fasen staan vermeld onder paragraaf 3.3, de verwachte besluitdata staan in de planning vermeld onder paragraaf 4.1.

⁵ Kwaliteit van leven en gezondheid; preventieprogramma sociaaleconomische gezondheidsverschillen; zie ook de projectencatalogus Gezonde Wijk.

2 Doel

2.1 Doel van het programma

Uit de WRR-Policy Brief 7 uit 2018 “van verschil naar potentieel” blijkt dat het preventiebeleid in de zorg ervoor heeft gezorgd dat Nederlanders gezonder zijn geworden. De levensverwachting is gestegen en mensen blijven langer gezond. In deze Policy Brief wordt echter ook gesteld dat dit niet voor alle groepen in de Nederlandse samenleving geldt en dat er relatief grote gezondheidsachterstanden zijn, met name onder mensen met een lage sociaaleconomische positie. Dat maakt dat er nog een groot gezondheidspotentieel is dat aangesproken en gerealiseerd zou kunnen worden. Het onderhavige programma is gericht op onderzoek naar de wijze waarop dit gezondheidspotentieel gerealiseerd kan worden en beoogt resultaten op te leveren die een doorbraak zijn voor beleid, praktijk en maatschappij.

De omvang van de groep is niet eenduidig aan te geven, aangezien sociaaleconomische positie op diverse manieren kan worden gedefinieerd en gemeten: bijvoorbeeld met inkomen, beroepsstatus of opleidingsniveau. Een eenduidige definitie is complex omdat de invloed van deze factoren in de tijd verandert. In Nederland wordt meestal gekozen voor de indicator opleidingsniveau en hierin wordt vaak gebruik gemaakt van de cbs-indeling in laag, middelbaar en hoog voltoid onderwijsniveau⁶. In 2018 was volgens deze indeling 29% van de volwassenen boven de 25 laag opgeleid. Gebaseerd op inkomensniveau of hanteren van de armoedegrens levert een ander beeld: in 2018 voldeed 8% van de Nederlandse huishoudens aan het criterium ‘laag inkomen’⁷, in 2017 leefde 6% van de bevolking in armoede.

Per project vragen wij een duidelijke definitie te geven van lage sociaaleconomische positie. (zie 2.1.3).

De call for proposals roept kennisinstellingen, maatschappelijke stakeholders en praktijkpartijen op tot het vormen van een breed consortium dat samenwerkt aan een omvangrijk onderzoeksprogramma naar het **behalen van gezondheidswinst en vermijden van gezondheidsverlies bij mensen in een lagere sociaaleconomische positie in de samenleving**. Door het beter benutten van het gezondheidspotentieel in deze groep, kunnen gezondheidsverschillen verkleind worden. De consortia werken interdisciplinair waarbij de hele kennisketen van fundamenteel tot toegepast onderzoek is vertegenwoordigd. Implementatie van de verwachte resultaten dient specifiek benoemd te worden en onderdeel uit te maken van het onderzoeksprogramma. Praktijkpartijen en doelgroepen worden op een zinvolle wijze betrokken in het onderzoek.

⁶ Onder personen met een laag opleidingsniveau verstaat het cbs mensen die ten hoogste het basisonderwijs, het vmbo, de eerste drie leerjaren van havo/vwo of de assistentenopleiding (mbo-1) hebben voltooid. Het middelbaar onderwijs omvat de bovenbouw van havo/vwo, de basisberoepsopleiding (mbo-2), de vakopleiding (mbo-3) en de middenkader- en specialistenopleidingen (mbo-4). Het hbo en het wetenschappelijk onderwijs worden door het cbs gerekend tot het hoog onderwijs (CBS).

⁷ Om te bepalen of een huishouden een laag inkomen heeft, wordt het besteedbaar inkomen van een huishouden (exclusief gebonden overdrachten zoals huursubsidie/huurtoeslag) omgerekend tot het gestandaardiseerde inkomen. Vervolgens wordt dit gestandaardiseerde inkomen (met het prijsindexcijfer voor de gezinsconsumptie) herleid naar het prijspeil in 2000. Het resulterende gestandaardiseerde en gedefleerde inkomen is laag wanneer het minder is dan 9.250 euro. Deze grens komt ongeveer overeen met de koopkracht van een bijstandsuitkering voor een alleenstaande in 1979, toen deze op zijn hoogst was (CBS).

2.1.1 Nationale Wetenschapsagenda

Deze call for proposals past binnen de ‘NWA-Route Gezondheidszorgonderzoek, preventie en behandeling’⁸. Binnen deze route zal het onderzoek bijdragen aan gezondheid in brede zin: niet alleen de afwezigheid van ziekten maar ook het leven in goed ervaren gezondheid en het vermogen van mensen om zich aan te passen en hun eigen regie te voeren, in het licht van de sociale, fysieke en emotionele uitdagingen van het leven - en investeren in preventie vanuit een systeem perspectief (inter- en transdisciplinair) centraal staan. Verder is er aansluiting op de ‘Route Op weg naar veerkrachtige samenlevingen’⁹, met name de beschreven doorbraken rond nieuwe vormen van werk en waarde-creatie en nieuwe vormen van inclusiviteit en samenhang. Tot slot beschrijft de ‘NWA Route Jeugd in ontwikkeling, opvoeding en onderwijs’¹⁰ als belangrijke aandachtspunten doorbraak rond diversiteit en ongelijkheid, met name dat de grote diversiteit aan achtergronden en kenmerken van jeugdigen nog te vaak samengaat met ongelijkheid in uitgangspunten, kansen en effectiviteit van preventie en interventies. De beschreven behoefte aan onderzoek naar de factoren die een rol spelen in de intergenerationele overdracht van achterstand en risico, uiteenlopend van laaggeletterdheid tot kindermishandeling raken aan het onderwerp van het thematische programma rond het beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie.

2.1.2 Geest van de NWA

Projecten in het kader van de NWA zijn gericht op maatschappelijke doorbraken. Het brede en vernieuwende karakter van de NWA komt tot uitdrukking in de inter- en transdisciplinariteit. Om een doorbraak te bereiken wordt ingezet op verbinding, dat wil zeggen: samenwerking in brede consortia die de gehele kennisketen omvatten (fundamenteel, toegepast en praktijkgericht onderzoek). Het is essentieel om een goede aansluiting en actieve samenwerking te verzekeren van de praktijk bij het onderzoek om de doelstellingen van het programma te kunnen behalen. Daarvoor worden maatschappelijke partners uit publieke en/of semipublieke sectoren en/of het bedrijfsleven in het consortium betrokken. Voor goede uitvoering van het onderzoek is betrokkenheid van de doelgroep cruciaal. De (vertegenwoordiging van) de doelgroepen in het onderzoek zullen zelf een rol dienen te krijgen in de consortia zodat hun stem een volwaardige rol krijgt in het onderzoek en bij het opstellen van de subsidieaanvraag. Belangrijk is dat binnen de consortia de benodigde expertises, aantoonbare kennis, innovatie-vermogen en verschillende stakeholders aanwezig zijn om doorbraken in kennisontwikkeling én de praktijk te bereiken. Het onderzoek, en later ook het synthetiserende project¹¹, moeten een toegevoegde waarde hebben voor alle betrokken partijen, en leiden tot concrete, wetenschappelijk domeinoverstijgende onderbouwde handelingsperspectieven om het gezondheidspotentieel beter te benutten vanuit een systeem perspectief (zie onder 2.2).

Zoals hierboven benoemd, dient het onderzoek interdisciplinair en transdisciplinair¹² te zijn. Interdisciplinair: de verschillende onderzoeksdisciplines werken geïntegreerd samen en komen tot geïntegreerde resultaten op de geïntegreerde onderzoeksvraag (-vragen). Transdisciplinair: er wordt door wetenschappers en andere maatschappelijke actoren in onderlinge interactie samengewerkt om maatschappelijke problemen aan te pakken (co-creatie). Met het oog daarop zal per consortium een breed palet van disciplines moeten worden betrokken, zodat inzichten uit bijvoorbeeld de psychologie en gedragswetenschappen, de gezondheidswetenschappen, bestuurskunde, sociologie, filosofie en ethiek, taalkunde en communicatie worden samengebracht met kennis over systemen en over de sociale en fysieke omgeving. De consortia worden uitgedaagd om ook vanuit ongebruikelijke perspectieven het onderzoek vorm te geven.

⁸ Zie https://www.wetenschapsagenda.nl/wp-content/uploads/2017/08/Route6_NWA-DEEL-II-PORTFOLIO-DEFINITIEF-05092016.pdf

⁹ <https://www.routevzs.nl/>

¹⁰ <https://wetenschapsagenda.nl/route/jeugd-in-ontwikkeling-opvoeding-en-onderwijs/>

¹¹ In fase III zullen de gehonoreerde consortia een overkoepelend project uitvoeren waarin de algemene kenmerken en kennis uit de (vergelijking van de) verschillende cases samen worden gebracht en gesynthetiseerd met het oog op generiek inzicht in het complexe systeem en opschaalbaarheid van handelingsopties, zie paragraaf 2.3

¹² <https://www.scienceguide.nl/wp-content/uploads/2018/03/20151116-advies-interdisciplinariteit-dja-web.pdf> en https://nl.wikibooks.org/wiki/Onderwijs_in_relatie_tot_P2P/Transdisciplinair

2.1.3 Beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie

Doel van het onderzoeksprogramma *Beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie* is om vanuit een **systeembenadering**, die recht doet aan de complexiteit van gezondheidsverschillen tussen groepen, **empirisch** onderzoek te doen in meerdere settings naar domeinoverstijgende **aanpakken** die de gezondheid van mensen met een lagere sociaaleconomische positie in de samenleving duurzaam beogen te verbeteren en waarbij verschillende relevante belanghebbenden zijn betrokken (burgers, overheden, bedrijfsleven, onderwijs, zorg- en welzijnsorganisaties, etc.). In elk project wordt de doelgroep van mensen in een lagere sociaaleconomische positie duidelijk gedefinieerd. Het doel van het overkoepelende project is om handelingsperspectieven te identificeren die voor alle of een deel van de doelgroepen in de afzonderlijke projecten werkbaar zijn.

2.2 Inhoudelijk kader Fasen I en II

Het verminderen van verschillen in gezondheid tussen sociaaleconomische groepen is een lang bestaande maatschappelijke opgave. Vele initiatieven en maatregelen die werden en worden ingezet, hebben tot op heden niet tot een trendbreuk geleid. Sterker nog, ondanks veel onderzoek, beleidsmaatregelen en interventies gericht op het terugdringen van gezondheidsverschillen, zijn ze de laatste jaren niet kleiner geworden, en volgens sommige onderzoeken zelfs toegenomen.

Vanuit veel wetenschappelijke disciplines is de afgelopen decennia gewerkt aan de ontwikkeling van kennis over verbetering van de gezondheid onder mensen in een lagere sociaaleconomische positie. Epidemiologisch onderzoek heeft geleerd dat veel gezondheidsachterstanden samenhangen met gedragingen zoals roken, ongezond eten en weinig bewegen. In de medische en psychologische wetenschappen is duidelijk geworden dat fenomenen als roken en overgewicht geenszins alleen een zaak zijn van keuzes voor een bepaald gedrag, maar ook van complexe lichamelijke processen waarbij bijvoorbeeld hormonen en neurotransmitters een grote rol spelen. In genetisch onderzoek probeert men genetische invloeden op kansen op opleiding en op gezondheid te identificeren. Epidemiologen, sociologen en economen hebben ook gewezen op de relatie tussen gezondheid en de maatschappelijke context. Gezondheidsachterstanden hangen bijvoorbeeld sterk samen met armoede, gebrekkige sociale netwerken en werk- en woonomgeving. Economische studies suggereren dat het effect van inkomen op gezondheid varieert over de levensloop, met vaak het sterkste effect op de kinderleeftijd. In sociologisch onderzoek komt naar voren dat de toegang tot gezondheidszorg en andere voorzieningen voor veel mensen lastig is, met name voor mensen die laaggeletterd zijn en mensen met een migratieachtergrond. Tevens blijkt dat leven in schaarste (van inkomen, tijd, of sociale ondersteuning) een belangrijke bron van chronische stress is, met veel impact op gezondheid en mentaal welbevinden. Antropologen hebben erop gewezen dat veel aanpakken van gezondheidsachterstanden slecht aansluiten bij de leefwereld en de betekenissen die mensen zelf geven aan hun leven. Kortom, uit het vele onderzoek naar gezondheidsachterstanden wordt duidelijk dat dit een complex en ook een weerbarstig fenomeen is.

Hoewel gezondheidsachterstanden een complex fenomeen is, is het meeste bestaande onderzoek reductionistisch van aard. Oorzaken van gezondheidsachterstanden worden begrepen door ze uiteen te rafelen in afzonderlijke componenten, zoals biologische processen, specifieke gedragingen of economische factoren. Langzamerhand groeit het besef dat andere kennis nodig is om de gezondheid van mensen in een lagere sociaal-economische positie te begrijpen en te verbeteren. Dit besef is ingegeven door teleurstellende resultaten van interventies in één institutioneel domein die zich vaak richten op gedrag van individuele personen die een hoge mate van zelfcontrole vragen en door een groeiend besef dat mensen met een lage sociaaleconomische positie veel meer bij interventies en beleid dat hen raakt moeten worden betrokken. Om het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie beter te benutten, zijn daarom drie dingen noodzakelijk.

Ten eerste moet de gezondheid van verschillende bevolkingsgroepen worden begrepen als de uitkomst van complexe, samenhangende en interacterende dynamieken, op verschillende schalen en verschillende tijdsvakken. Met andere woorden, veranderingen in onderdelen van het systeem zijn niet voldoende; denken en handelen vanuit een systeembenadering is noodzakelijk om gezondheid van mensen in een lagere sociaaleconomische positie daadwerkelijk te verbeteren. Daarbij moet ook in ogenschouw worden genomen dat beleidsmaatregelen en interventies vaak onvoorziene en onbedoelde gevolgen hebben, mede door hun afhankelijkheid van bredere maatschappelijke ontwikkelingen en van beleidsmaatregelen in vele institutionele domeinen. Zo hebben ontwikkelingen op het terrein van arbeid, onderwijs en wonen, en internationale macro-economische omstandigheden, maar ook ontwikkelingen in wetenschap en politiek vaak een onverwachte impact op de volksgezondheid. Het uitbreken van de COVID-19 pandemie, drukt bijvoorbeeld een onverwacht stempel op alle beleidsterreinen die op hun beurt de gezondheid van bepaalde groepen in de samenleving beïnvloeden.

Ten tweede is het belangrijk om bij het onderzoek naar de werkzaamheid van een aanpakken bij de ontwikkeling van handelingsperspectieven aan te sluiten bij een actorperspectief. In dit onderzoek gaat het daarbij om institutionele actoren die een rol spelen in de aanpakken die worden voorgesteld (ambtenaren, huisartsen, sociaal werkers, onderwijzers, andere professionals): zij moeten de aanpakken immers uitvoeren in de praktijk. Het gaat echter natuurlijk ook om mensen waarop de aanpakken gericht zijn, mensen in lagere sociaaleconomische positie, want de voorgestelde veranderingen zullen hun leven op de een of andere wijze raken. Daarbij is het belangrijk oog te hebben voor diversiteit: binnen de grote groep mensen in een lagere sociaaleconomische positie bestaan grote verschillen. Welke initiatieven ook worden ontplooid, ze moeten aansluiten bij en van waarde zijn voor de betreffende groep. Ook het mogelijke succes ervan moet mede door deze groep worden geformuleerd.

Ten derde is een belangrijke randvoorwaarde voor het behalen van gezondheidswinst dat de doelgroep van de aanpak participeert in de ontwikkeling ervan. Dit impliceert onder andere dat op relevante momenten in het onderzoeksproces samengewerkt wordt met mensen uit de doelgroep, het onderzoek met respect voor de doelgroep wordt uitgevoerd, maar ook dat de te ontwikkelen aanpak als legitiem wordt ervaren door de doelgroep bijvoorbeeld doordat deze aansluit bij de wijze waarop gezondheid en de omstandigheden die gezondheid beïnvloeden beleefd wordt. In de aanvraag zal duidelijk vermeld moeten worden hoe de onderzoekers de benodigde participatie, waarvan de vorm uiteraard per project kan verschillen, vormgeven.

Wat is nieuw aan het onderzoek dat in deze call centraal staat? Er zijn natuurlijk wel al voorbeelden van interventies of aanpakken die de gezondheid van mensen met een lage sociaaleconomische positie verbeteren, bijvoorbeeld gericht op het bevorderen van gezond gedrag, zoals regelmatig bewegen, of verbeteren van arbeidsomstandigheden. Vaak zijn deze aanpakken domeinoverstijgend, men spreekt dan van een integrale werkwijze. De bedoeling van dit programma is om een stap verder te zetten dan een integrale benadering, en aanpakken te ontwikkelen vanuit een systeembenadering. Kenmerken van een dergelijke benadering zijn onder meer dat aansluiting wordt gezocht bij de complexe dynamieken die aan gezondheidsverschillen ten grondslag liggen - die onderling interacteren, op verschillende niveaus (individueel, gemeenschap, samenleving etc.) en verschillende tijdsschalen (bijv. levensloopperspectief), dat er oog is voor de context van brede maatschappelijke ontwikkelingen die deze dynamieken beïnvloeden, en dat er aandacht is voor onbedoelde effecten. Deze systeembenadering geldt voor de aanpakken zelf, maar ook voor de grootschalige implementatie ervan.

De voorgestelde aanpakken moeten binnen het hier geschetste kader van een systeembenadering passen. Let wel: er zijn verschillende theoretische en conceptuele systeembenaderingen die gebruikt kunnen worden: sociale systeemtheorieën, socio-technische systeemtheorieën, institutionele systeembenaderingen, complex adaptieve systemen, organisatorische leertheorieën, ecologische benaderingen. Waarom een bepaalde systeembenadering gekozen wordt, moet in het voorstel worden beargumenteerd.

Het programma beoogt dus een uitdagende koppeling tot stand te brengen tussen systeemtheoretische benaderingen van het behalen van gezondheidswinst bij mensen in een lagere sociaaleconomische positie, en empirisch onderzoek naar concrete, domeinoverstijgende aanpakken. Vanuit een systeembenadering worden kansrijke doorbraken voor het vergroten van gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie geïdentificeerd en gedefinieerd, en empirisch wordt onderzocht hoe bepaalde aanpakken deze doorbraken realiseren. Het empirisch onderzoek kan zich richten op bestaande of nieuwe, nog te ontwikkelen aanpakken. Om recht te doen aan de complexiteit van een systeembenadering kunnen interventiestudies mogelijk worden gecombineerd met kwalitatief en/of observationeel onderzoek op basis van gedetailleerde survey of administratieve databronnen, of met simulatiemodellen.

Gezien de systeembenadering, moeten in de te onderzoeken aanpakken meerdere sectoren worden betrokken (bijvoorbeeld werk & inkomen, onderwijs, jeugd, ruimtelijke ordening, etc.), en moeten ze diverse beleidsterreinen samenbrengen. Deze aanpakken worden gerealiseerd in een setting die ofwel geografisch is gedefinieerd (bijv. een bepaalde gemeente), ofwel op basis van kenmerken van de bevolking (bijv. mensen met schuldenproblematiek), ofwel op basis van een praktijkcontext (bijvoorbeeld basisscholen) ofwel op basis van de betrokken beleidsterreinen (bijv. samenwerking tussen ministeries). Gezondheid kan daarbij op veel verschillende manieren worden gedefinieerd, van objectieve (bijv. chronische aandoeningen) naar subjectieve aspecten (bijv. kwaliteit van leven, mentaal welbevinden), en van voorwaarden voor gezondheid (bijv. veerkracht, of gezond gedrag) tot uitkomsten (bijv. sterfte). Implementatie en impact zijn vanaf de start leidend. In een kennisbenuttingsplan worden concrete stappen hiertoe beschreven (zie paragraaf 4.2). Aanvragers betrekken de benodigde stakeholders om impact te realiseren.

De verwachting is dat het programma ruimte heeft voor financiering van vier projecten. Elke project richt zich op twee of meer settings. Binnen elk project wordt door een vergelijking van settings inzicht verkregen in de vruchtbaarheid van de gekozen systeembenadering, de werking van de onderliggende veranderingsmechanismen en de werkzaamheid van relevante handelingsopties voor diverse betrokken actoren in de settings. Deze inzichten faciliteren de generaliseerbaarheid van de kennis die uit de projecten wordt verkregen naar andere contexten. Ten behoeve van de bredere generaliseerbaarheid zal in een overkoepelend project, de kennis uit de (vergelijking van de) verschillende settings van de geselecteerde projecten, worden samengebracht en worden gesynthetiseerd (zie hieronder Fase III).

2.3 Inhoudelijk kader fase III

Overkoepelend zal een gezamenlijk project van de gehonoreerde consortia de algemene kenmerken en kennis uit de (vergelijking van de) verschillende cases samenbrengen en synthetiseren met het oog op vergelijkbaarheid, generiek inzicht in het complexe systeem en opschaalbaarheid van handelingsopties. In dit project wordt de gezamenlijke start van het programma voorbereid, de te hanteren definitie van de doelgroep van mensen in een lagere sociaaleconomische positie en wordt parallel aan de werkzaamheden in de aparte projecten gemonitord welke kennis relevant is om te delen (met elkaar en met de begeleidingscommissie, zie paragraaf 3.5.6). Tevens maakt het overkoepelend project een vergelijking van de verschillende projecten, en verkrijgt het via een synthese daarvan inzicht in de complexe dynamieken die aan het niet ten volle benutten van gezondheidspotentieel ten grondslag liggen, en de opschaalbaarheid van handelingsopties. Het project formuleert tevens aanbevelingen om tot duurzaam beleid te komen en genereert inzichten m.b.t. de wijze waarop de actoren kunnen worden versterkt om zo hun deskundigheid en hun handelen te ondersteunen.

Tot slot wordt in het kader van dit gezamenlijke project bijkomend onderzoek uitgevoerd over de domeinoverstijgende kansen om tot doorbraken te komen en de mogelijke hindernissen om bij (bepaalde secties van) de doelgroep grote gezondheidswinst te boeken. Dit zou bijvoorbeeld de vorm kunnen hebben van een validatie in een onafhankelijke setting. In het overkoepelende project wordt ook de stap gezet naar grootschaliger implementatie: Welke verbinding moet hier gelegd worden om meer impact te kunnen maken? Hoe ervaren de verschillende actoren het? Wat zijn de neveneffecten van opschaling of verplaatsing naar een andere setting? Dit onderdeel wordt vormgegeven in samenspraak met de begeleidingscommissie. Daarnaast zal een klankbordgroep (zie paragraaf 3.5.6) worden samengesteld van mensen uit de doelgroep. Men zal gevraagd worden op de uitkomsten van de verschillende projecten alsook het gezamenlijk project te reflecteren. Belangrijk daarbij zijn zowel de validiteit van de verklarende inzichten als de legitimiteit van de voorgestelde aanpakken. In de gezamenlijke projectaanvraag voor het overkoepelend project beschrijven de deelnemers hoe ze deze synthese zullen vormgeven.

Voor het synthetiserende project is € 835.000 beschikbaar met een maximale looptijd van 30 maanden.

Overkoepelend project (fase III)

- Samenbrengen algemene kenmerken en kennis uit de (vergelijking van de) verschillende cases
- Synthetiseren met het oog op generiek inzicht in het complexe systeem en opschaalbaarheid van handelingsopties
- Aanbevelingen om tot duurzaam beleid te komen
- Inzichten ter ondersteuning van de stakeholders in het complexe adaptieve systeem (versterken van hun deskundigheid en hun handelen)
- Bijkomend onderzoek over de domeinoverstijgende kansen om tot doorbraken te komen en de mogelijke hindernissen om bij (bepaalde secties van) de doelgroep grote gezondheidswinst te boeken

3 Richtlijnen voor aanvragers

3.1 Wie kan aanvragen

Aanvragen worden ingediend door een consortium waarin de brede kennisketen, zoals omschreven in hoofdstuk 2, is vertegenwoordigd.

De consortia van de in fase II gehonoreerde projecten vormen in fase III één nieuw consortium dat een nieuwe gezamenlijke aanvraag indient, indien minstens 2 aanvragen zijn gehonoreerd. Voor fasen II en III kunnen nog cofinanciers (3.1.3) en samenwerkingspartners (3.1.4) worden toegevoegd aan het te vormen overkoepelend consortium of werkgroep. Hierbij dient de meerwaarde van de nieuwe cofinanciers/samenwerkingspartners te worden onderbouwd, wat beoordeeld wordt door de beoordelingscommissie. Er kunnen echter geen penvoerder en aanvragers zoals beschreven in 3.1.1 en 3.1.2 meer worden toegevoegd aan het consortium, tenzij de beoordelingscommissie heeft vastgesteld dat *specifieke noodzakelijke expertise* ontbreekt voor het overkoepelende project dat in fase III wordt uitgevoerd. De beoordelingscommissie kan in dat geval de geselecteerde deelnemers adviseren om in gezamenlijkheid een partij met die specifieke expertise uit te nodigen en toe te voegen aan het consortium.

Aanvullende voorwaarden:

We onderscheiden vier categorieën van deelnemers aan een consortium:

1. Penvoerder¹³
2. Aanvrager(s)
3. Cofinancier(s)
4. Samenwerkingspartners

In de aanvraag wordt voor elke deelnemer beschreven:

- de rol van de deelnemer in het consortium;
- de bijdrage van de deelnemer aan het voorgestelde project.

3.1.1 Hoofdaanvrager/Penvoerder

In fase I en II dient de penvoerder namens het consortium de aanvraag in en is het aanspreekpunt voor ZonMw en NWO. In fase III wordt in onderling overleg één penvoerder aangeduid. Deze penvoerder dient namens het gezamenlijk consortium de aanvraag in en is het aanspreekpunt voor ZonMw en NWO. De penvoerder ontvangt de subsidie en is namens het consortium verantwoordelijk voor zowel de wetenschappelijke samenhang, de resultaten, als de financiële verantwoording.

Onderzoekers¹⁴ van de volgende kennisinstellingen kunnen als penvoerder optreden:

- Universiteiten gevestigd in het Koninkrijk der Nederlanden;
- Universitaire medische centra;
- KNAW- en NWO-instituten;
- Hogescholen, zoals bedoeld in artikel 1.8 van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (WHW);
- TO2-instellingen¹⁵;
- het Nederlands Kanker Instituut;
- het Max Planck Instituut voor Psycholinguïstiek te Nijmegen;
- Dubble-bundellijn bij de ESRF te Grenoble;
- NCB Naturalis;

¹³ Zie paragraaf 1.1 en 1.2 van de NWO subsidieregeling 2017. Penvoeders staan in de subsidieregeling aangeduid als hoofdaanvragers.

Aanvragers staan in de subsidieregeling aangeduid als medeaanvragers. Voor ZonMw geldt voor deze subsidieronde dat hoofdaanvrager en penvoerder dezelfde persoon dient te zijn.

¹⁴ In deze call for proposals worden met 'onderzoekers' zowel vrouwen als mannen aangeduid.

¹⁵ De leden van de TO2-federatie zijn Deltares, Marin, NLR, TNO en WUR/DLO. Zie ook <http://www.to2-federatie.nl>

- Advanced Research Centre for NanoLithography (ARCNL);
- Prinses Máxima Centrum.

De hoofdaanvrager/penvoerder dient:

- gepromoveerd of lector/senior onderzoeker te zijn;
- én een dienstverband (aanstellingsduur) te hebben voor ten minste de looptijd van het onderzoek waarvoor de subsidie wordt aangevraagd. Personeel met een 0-uren aanstelling is uitgesloten van indiening.

Een lector of senior onderzoeker in dienst van een hogeschool of TO2-instelling dient aantoonbaar drie of meer jaar onderzoekservaring te hebben om als hoofdaanvrager/penvoerder te kunnen optreden.

Een uitzondering op de vereiste aanstellingsduur kan gemaakt worden voor:

- lectoren vanuit het HBO en senior onderzoekers in dienst van een hogeschool of TO2-instelling met een tijdelijke aanstelling die niet de gehele looptijd van het project beslaat.
- onderzoekers met een ‘tenure track’-aanstelling die niet de gehele looptijd van het project beslaat.

Wanneer de penvoerders gebruik maken van één van bovengenoemde uitzonderingen, moeten zij met een brief aantonen dat adequate begeleiding voor de volledige duur van het onderzoek gegarandeerd is voor alle uitvoerders voor wie zij subsidie aanvragen.

De hoofdaanvrager/penvoerder mag, per fase, slechts één aanvraag indienen in de hoedanigheid van penvoerder. Een penvoerder mag daarnaast maximaal één keer als aanvrager deelnemen aan een ander consortium.

3.1.2 Aanvrager(s)

Een aanvrager is deelnemer in het consortium en ontvangt subsidie via de penvoerder.

Een aanvrager mag in maximaal twee consortia als aanvrager deelnemen.

Een consortium mag meer dan één aanvrager hebben.

Aanvragers kunnen verbonden zijn aan de instellingen vermeld in paragraaf 3.1.1 en aan de publieke kennisorganisaties vermeld in bijlage 6.1, maar ook aan andere organisaties.

Voor organisaties waaraan een aanvrager is verbonden maar die niet vermeld zijn in paragraaf 3.1.1 of bijlage 6.1 geldt dat de organisatie moet voldoen aan de onderstaande genoemde cumulatieve criteria:

is gevestigd in Nederland en

heeft een publieke taak en

is onafhankelijk in de uitvoering van onderzoek en

heeft geen winstoogmerk anders dan ten behoeve van het doen van verder onderzoek.

Let op: Voorafgaand aan het indienen van een aanvraag dient getoetst te worden door NWO of een organisatie aan deze cumulatieve criteria voldoet en dus als aanvrager mag deelnemen. NWO stelt hiertoe een formulier voor toetsing beschikbaar op de financieringspagina. De organisatie van de beoogde aanvrager levert daartoe uiterlijk 10 werkdagen voor de deadline van indiening per e-mail het ingevulde formulier en in ieder geval de volgende documenten aan:

- een recent uittreksel van de kamer van koophandel;
- de oprichtingsakte c.q. actuele statuten c.q. ander formeel actueel document waaruit de publieke taak en het ontbreken van winstoogmerk blijkt;
- de laatste beschikbare jaarrekening voorzien van controleverklaring.

Het is toegestaan om andere relevante documentatie toe te voegen. Tevens kan NWO om aanvullende informatie vragen als bovenstaande documenten niet voldoende uitsluitel bieden om te bepalen of de organisatie mag optreden als aanvrager.

Indien de toetsing door NWO van de aanvragers niet op voorhand plaats gevonden heeft, kan NWO de aanvraag niet in behandeling nemen.

Als in de volledige aanvraag nieuwe aanvragers toegevoegd worden aan het consortium en deze nieuwe aanvragers niet verbonden zijn aan een instelling vermeld in paragraaf 3.1.1 of bijlage 6.1, dient alsnog een toets op de voorwaarden plaats te vinden. Ook hiervoor geldt dat het ingevulde toetsingsformulier en bovenstaande documenten uiterlijk 10 werkdagen voor de in paragraaf 3.3. gestelde deadline van indiening per e-mail aangeleverd moeten worden.

NWO verleent geen subsidie als subsidieverstrekking naar het oordeel van NWO leidt tot het verlenen van staatssteun in de zin van artikel 107 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie.

3.1.3 Cofinancier(s)

Cofinanciering is binnen deze call niet verplicht. Cofinanciers zijn organisaties die deel nemen aan het consortium en in-cash en/of in-kind bijdragen aan het project. Cofinanciers ontvangen nooit subsidie van NWO. De voorwaarden omtrent cofinanciering zijn gespecificeerd in paragraaf 3.5.2.

Kennisinstellingen die conform de onder in 3.1.1 gegeven beschrijving in aanvragen deel nemen, mogen in deze call for proposals niet deelnemen als cofinancier.

Een uitzondering hierin wordt gemaakt voor TO2-instellingen. Zij mogen in een consortium wel deelnemen als cofinancier, mits zij in hetzelfde consortium niet ook als hoofdaanvrager/penvoerder of aanvrager deelnemen.

3.1.4 Samenwerkingspartners

Een samenwerkingspartner is een partij die geen subsidie ontvangt en geen cofinanciering bijdraagt aan de aanvraag, maar wel nauw betrokken is bij de uitvoering van het onderzoek en/of de kennisbenutting. Hierbij kan gedacht worden aan partijen die betrokken zijn door middel van deelname aan een advies-, begeleidings- of gebruikerscommissie, of partijen die op voorhand niet in staat zijn om hun bijdrage te kapitaliseren.

Let op: voor personeel van organisaties die als samenwerkingspartner deelnemen aan het consortium kan geen subsidie voor salaris- of onderzoekskosten worden aangevraagd tenzij ze als derden worden ingehuurd via de module 'materiële kosten' of via de module 'kennisbenutting' (zie paragraaf 3.2).

3.2 Wat kan aangevraagd worden

Inter- en transdisciplinaire consortia kunnen een subsidieaanvraag indienen. Uit het beschikbare budget (1.2) worden onderzoeksprojecten toegekend van maximaal 1 miljoen euro met een maximale looptijd van 48 maanden, en een overkoepelend, synthetiserend project van maximaal 835.000 euro.

De budgetmodules (inclusief de maximum bedragen) die binnen deze call for proposals beschikbaar zijn staan beschreven de tabel hieronder. Vraag alleen datgene dat essentieel is om het onderzoek uit te voeren.

Budgetmodule	Maximaal bedrag
Promovendus	Volgens VSNU-tarieven of NFU-tarieven ¹⁶
Professional Doctorate in engineering (PDeng)	in combinatie met promovendi en/of postdoc(s), volgens VSNU-tarieven of NFU-tarieven ¹⁶
Postdoc	Volgens VSNU-tarieven of NFU-tarieven ¹⁶
Niet-wetenschappelijk personeel (NWP) bij universiteiten	€ 100.000, volgens VSNU-tarieven of NFU-tarieven ¹⁶ , in combinatie met promovendi en/of postdoc(s)

¹⁶ Voor personeel in het buitenland worden de lokale tarieven vergoed tot maximaal de VSNU-tarieven.

Overig wetenschappelijk personeel (OWP) bij universiteiten	€ 100.000, in combinatie met promovendus en/of postdoc
Vervanging	5 maanden, 1 fte, volgens VSNU-tarieven of NFWO-tarieven ¹⁶
Personeel hogescholen en overige instellingen (zoals Toegepast Onderzoek organisaties (TO2), Rijkskennisinstellingen en overige publieke kennisorganisaties)	Volgens kostendekkend tarief op basis van Handleiding Overheidstarieven 2017, maximaal bedrag n.v.t.
Materiële kosten	€ 15.000 per jaar per fte wetenschappelijke positie (incl. posities hogescholen en overige instellingen/aanvragers)
Kennisbenutting	Fase II: minimaal 5% en maximaal 10% van het totale aangevraagde budget; Fase III: minimaal 10% en maximaal 20% van het totale aangevraagde budget
Internationalisering	€ 25.000
Money follows Cooperation	minder dan 50% van het totale aangevraagde budget
Project management	Fase II: maximaal 5% van het totale aangevraagde budget; Fase III: maximaal 5% van het totale aangevraagde budget Maximum afhankelijk van aangevraagde budget.

Een nadere toelichting op de budgetmodules vindt u in de bijlage 6.2 bij deze call.

Bij de vooraanmelding (fase I) wordt slechts een beknopte begroting ingevuld.

Bij het opstellen van de begroting van de aanvraag en het synthetiserende project (fasen II en III) dient men te beargumenteren hoe de voorgestelde bestedingen aan de verschillende posten bijdragen aan het voorstel. Er wordt een begrotingsformulier beschikbaar gesteld dat bij de volledige aanvragen als verplichte bijlage ingediend moet worden.

Het betrekken van burgers, 'citizen science' of 'burgerwetenschap' genoemd, kan bijdragen aan de kwaliteit van de wetenschap. Met behulp van burgers kunnen data en inzichten verkregen worden die anders niet beschikbaar zouden zijn voor onderzoek. NWO wil ook citizen science financieren en maakt het vanaf 2020 mogelijk dat onderzoekers via de budgetmodule 'materieel, projectgebonden goederen/diensten - werk door derden' een vergoeding kunnen aanvragen voor het betrekken van burgers bij onderzoeksprojecten. De module biedt onderzoekers een mogelijkheid, niet een verplichting. Onderzoekers kunnen zelf besluiten of het zinvol is burgers te betrekken bij het onderzoek en waaraan zij dit budget precies besteden (bijvoorbeeld onkostenvergoeding voor burgers, vaardigheidstrainingen voor burgers of technische hulpmiddelen voor participerende burger).

3.3 Wanneer kan aangevraagd worden

De call for proposals *Gezondheidsverschillen – verhogen van het gezondheidspotentieel* bestaat uit drie fasen (zie 3.4) en kent de volgende deadlines.

- De deadline voor het indienen van vooraanmeldingen (fase I) is 13 april 2021 14:00:00 uur CE(S)T.
- De deadline voor het indienen van volledige aanvragen (fase II) is 28 september 2021 14:00:00 CE(S)T.
- De deadline voor het indienen van het overkoepelend project (fase III) is 26 september 2023 14:00:00 CE(S)T.

Voorafgaand aan het indienen van een vooraanmelding worden penvoerders verzocht om hun initiatief tot indiening kenbaar te maken door een vooraankondiging door de consortiumpartners, deadline 25 februari 2021, zie 3.4.1 voor meer informatie. Een vooraankondiging is verplicht.

Bij het indienen van uw aanvraag in ProjectNet dient u online nog gegevens in te voeren. Begin daarom ten minste een aantal dagen vóór de deadline met het indienen van uw aanvraag. Aanvragen die na de deadline worden ingediend, worden niet in behandeling genomen.

3.4 Het opstellen van de aanvraag

3.4.1 Vooraankondiging

Indien u voornemens bent om een vooraanmelding in te dienen, verzoeken wij u, om organisatorische redenen, dit uiterlijk **25 februari 2021** kenbaar te maken aan ZonMw middels een vooraankondiging. Stuur u hiervoor een e-mail naar PreventieNWA@zonmw.nl, waarin u op één pagina A4 kort een samenvatting geeft van het beoogde onderzoek en de systembenadering(en) waarop het onderzoek wordt gebaseerd, de beleidsdomeinen (zie paragraaf 2.2 voor voorbeelden) waarop het onderzoek zich richt en binnen welke setting. Het doen van een vooraankondiging betekent niet dat u verplicht bent een vooraanmelding in te dienen.

3.4.2 Fase I: opstellen van de vooraanmelding

Een vooraanmelding geeft een beknopte beschrijving van uw project, zodat de programmacommissie de relevantie en globaal de kwaliteit ervan kan beoordelen. Voor het indienen van een vooraanmelding maakt u gebruik van ProjectNet. Daarin omschrijft u onder andere het doel van uw project, de relevantie, de haalbaarheid, de huidige stand van zaken m.b.t. uw onderzoeksonderwerp, de samenstelling van het consortium en de globale opzet. De voertaal voor het opstellen van de vooraanmelding is Engels. U kunt alleen een vooraanmelding indienen als u een vooraankondiging hebt gedaan (zie 3.4.1).

Tips: Zorg dat uw aanvraag voldoet aan de [NWO subsidieregeling van 2017](#). Lees daarnaast de tekst van de oproep zorgvuldig. Let vooral op de beoordelingscriteria; deze zijn belangrijk voor de beoordeling van uw vooraanmelding. Dien uw vooraanmelding op tijd in, wacht niet tot de laatste dag. Heeft u vragen? Neem dan contact op met de programmasecretaris of programmamanager die in de call staan genoemd, zie 5.1.1.

Voor het indienen van een vooraanmelding dient u gebruik te maken van het format vooraanmeldingsformulier. De instructie voor het opstellen van de vooraanmelding is te vinden in het vooraanmeldingsformulier. De vooraanmelding is een globalere versie van de volledige aanvraag. De hoofdonderdelen van uw aanvraag dienen te worden beschreven, de details vermeldt u in de volledige aanvraag. Ga als volgt te werk:

- Download het vooraanmeldingsformulier van de website van ZonMw of van de website van NWO (onderaan de webpagina van het betreffende financieringsinstrument);
- Vul het vooraanmeldingsformulier in het Engels in;
- Sla het formulier op als pdf en upload het in ProjectNet.
- U dient in het aanvraagformulier een beknopte begroting in te vullen. U wordt gevraagd om bij de begroting de aangevraagde subsidie per post te specificeren. Indien er een opdracht wordt verstrekt aan een organisatie die geen medeaanvrager is, dient u het bedrag daarvoor te specificeren. Deze bedragen kunnen bij de volledige aanvraag nog worden aangepast. Bij uitwerking naar een volledige aanvraag mag het totaal aangevraagde subsidiebedrag niet meer dan 15% hoger zijn dan de aangevraagde subsidie in de vooraanmelding;
- Reserveer een deel van uw budget, minimaal 5%, voor communicatie en implementatie (C&I). Neem dit op in uw begroting;
- Bij een vooraanmelding wordt een speciaal veld in ProjectNet ingevuld met maximaal vier referentsuggesties. U kunt hier ook aangegeven als u niet wilt dat een specifieke expert als referent voor uw aanvraag wordt benaderd;
- Vul ProjectNet verder aan.

Bijlagen:

Bij het indienen van de vooraanmelding kunnen geen bijlagen worden ingediend.

3.4.3 Fase II: opstellen van de volledige aanvraag

Indiening voor fase II, een volledige aanvraag, kan na het ontvangen van een brief met positief advies op de ingediende vooraanmelding.

Indiening voor fase III door de samenwerkende gehonoreerde consortia is verplicht en een subsidievoorwaarde voor fase II.

In de volledige aanvraag werkt u uw onderzoeksvoorstel tot in detail uit. Ga als volgt te werk:

- Download het aanvraagformulier van de website van ZonMw of van de website van NWO (onderaan de webpagina van het betreffende financieringsinstrument);
- Vul het aanvraagformulier in het Engels in;
- Reserveer een deel van uw budget, minimaal 5%, voor communicatie en implementatie (C&I). Neem dit op in uw begroting;
- Sla het formulier op als pdf en upload het in ProjectNet;
- Vul ProjectNet verder aan;
- Voeg de verplichte en, indien van toepassing, optionele bijlagen toe.

Bijlagen:

Bij het indienen van de volledige aanvraag zijn de volgende bijlagen verplicht:

- het begrotingsformulier;
- steunbrieven van cofinanciers, indien van toepassing.

Optioneel kunt u adhesiebetuigingen van samenwerkingspartners (zie paragraaf 3.1.4) als bijlage toevoegen. Andere bijlagen worden niet toegestaan en zullen niet meegenomen worden in de beoordeling. Bijlagen, met uitzondering van het begrotingsformulier, dienen als pdf-bestand geüpload te worden in ProjectNet. Het begrotingsformulier kan als Excel-bestand worden geüpload in ProjectNet.

Direct na het digitaal indienen van de volledige aanvraag wordt u gewezen op het formulier ‘Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag’. Wij verzoeken u deze te voorzien van de handtekening van de “bestuurlijk verantwoordelijke” en de “hoofdaanvrager” en deze per e-mail te sturen naar ZonMw, t.a.v. programmasecretariaat NWA Gezondheidsverschillen – verhogen van het gezondheidspotentieel PreventieNWA@zonmw.nl. De verklaring dient uiterlijk vijf werkdagen na indiening via ProjectNet binnen te zijn.

Indien een penvoerder overweegt om een volledige aanvraag in te dienen ondanks een negatief advies op de vooraanmelding, dient de penvoerder binnen vier weken na het communiceren van het advies op de vooraanmelding contact op te nemen met het programmasecretariaat (zie paragraaf 5.1.1 voor contactgegevens). De penvoerder zal dan uitgenodigd worden tot het indienen van een volledige aanvraag.

3.4.4 Fase III: opstellen aanvraag synthetiserend project

De consortia van de gehonoreerde voorstellen zullen in de zomer van 2022 een programmabijeenkomst organiseren en gedurende de loop van het programma minimaal 2 keer per jaar samenkomen. De consortia werken als één consortium een aanvraag uit voor het overkoepelende, synthetiserende project op basis van deze call for proposals.

De aanvraag voor het synthetiserende project dient **26 september 2023 uiterlijk 14.00:00 uur CE(S)T** te zijn ingediend in ProjectNet. Er wordt één penvoerder aangewezen. De penvoerder dient de aanvraag in namens het consortium. De aanvraag bestaat uit een overkoepelend, synthetiserend project zoals in hoofdstuk 2 beschreven.

Let op: op basis van de gehonoreerde consortia en onderzoeksvoorstellen, kunnen de inhoudelijke kaders en randvoorwaarden en de beoordelingscriteria voor het overkoepelende, synthetiserende project nog worden aangepast.

Voor het indienen van de aanvraag kunt u het daarvoor beschikbaar gestelde aanvraagformulier en begrotingsformat downloaden. Ga als volgt te werk:

- Download het aanvraagformulier van de website van ZonMw of van de website van NWO (onderaan de webpagina van het betreffende financieringsinstrument);

- Let op: vul het aanvraagformulier in het Nederlands in, er worden in dit beoordelingsproces geen internationale referenten geraadpleegd;
- Reserveer een deel van uw budget, minimaal 10%, voor communicatie en implementatie (C&I). Neem dit op in uw begroting;
- Sla het formulier op als pdf en upload het in ProjectNet;
- Vul ProjectNet verder aan;
- Voeg de verplichte begrotingsbijlage toe.

Direct na het digitaal indienen van de aanvraag wordt u gewezen op het formulier ‘Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag’. Wij verzoeken u deze te voorzien van de handtekening van de “bestuurlijk verantwoordelijke” en de “hoofdaanvrager” en deze per e-mail te sturen naar ZonMw, t.a.v. programmasecretaariaat NWA Gezondheidsverschillen – verhogen van het gezondheidspotentieel PreventieNWA@zonmw.nl. De verklaring dient uiterlijk vijf werkdagen na indiening via ProjectNet binnen te zijn.

3.5 Subsidievoorwaarden

Op alle aanvragen zijn de [NWO-subsidieregeling 2017](#) en het Akkoord bekostiging wetenschappelijk onderzoek van toepassing.

De hoofdaanvragers van de gehonoreerde projecten verplichten zich, door acceptatie van de subsidie, om de verantwoordelijkheid op zich te nemen voor de organisatie van het proces om tot een overkoepelend consortium en subsidieaanvraag te komen voor fase III.

Het onderzoek mag niet op enige andere wijze gefinancierd worden. Indien dit wel het geval blijkt te zijn, wordt de aanvraag afgewezen of wordt de subsidieverlening ingetrokken.

3.5.1 Looptijd

Het onderzoek (fasen I en II) heeft een maximale looptijd van 48 maanden. Indien in de vooraanmelding een langere looptijd wordt vermeld dan neemt NWO de aanvraag niet in behandeling.

Voor het overkoepelende, synthetiserende project is een looptijd van maximaal 30 maanden voorzien. Het overkoepelende project start na ongeveer anderhalf jaar looptijd van de projecten in fase II en eindigt gelijktijdig.

3.5.2 Cofinanciers

Cofinanciering is in deze call niet verplicht maar is wel mogelijk. Onderscheid wordt gemaakt tussen in-cash cofinanciering, die dient als dekking voor de begroting van de projectactiviteiten beschreven in de aanvraag, en in-kind cofinanciering, die kan bestaan uit inzet van middelen (anders dan in-cash) van de betrokken organisaties.

Bij de vooraanmelding hoeft alleen de verwachte cofinanciering als totaalbedrag te worden opgevoerd.

Voorwaarden in-cash cofinanciering

De toegezegde in-cash cofinanciering wordt geacht exclusief btw te zijn. NWO factureert na honorering van de aanvraag de private of publieke partij die zich met een cash bijdrage heeft gecommitteerd. Indien van toepassing wordt bovenop de toegezegde bijdrage nog btw gefactureerd. Na ontvangst wordt het geld toegewezen op het project.

Voorwaarden in-kind cofinanciering

In-kind cofinanciering dient gekapitaliseerd ofwel contant gemaakt te worden (opgebouwd uit aantal eenheden tegen kostprijs of uren x tarief) en maakt deel uit van de begroting. De cofinancierende organisatie dient de gehanteerde tarieven duidelijk te maken in de steunbrief.

Toelaatbaar als in-kind cofinanciering is:

- *Personele inzet en materiële bijdragen* op voorwaarde dat deze gekapitaliseerd worden en dat deze volledig onderdeel uitmaken van het project. Dit wordt duidelijk in de beschrijving en de planning/fasering van het onderzoek. Voor toegezegde apparatuur wordt de actuele dagwaarde gehanteerd. Voor zowel personele inzet als materiële bijdragen geldt dat aangetoond moet kunnen worden dat de toegezegde in-kind bijdrage is geleverd. Voor vrijwilligersorganisaties en burgerinitiatieven geldt dat zij zich verenigd moeten hebben in een stichting of vereniging om cofinanciering te kunnen leveren.
- Het is mogelijk dat een gedeelte van het onderzoek wordt uitgevoerd door derden. Bij personele inzet is voorwaarde dat de geleverde expertise in de vorm van mensuren niet reeds beschikbaar is op de onderzoeksinstelling(en) en dus specifiek voor het project wordt ingezet. Het kapitaliseren van personele inzet door derden is gebonden aan de hieronder genoemde waardebeoordeling in-kind cofinanciering.
- Bij materiële bijdragen in de vorm van levering van diensten is de voorwaarde dat deze als nieuwe inspanning kan worden geïdentificeerd. De dienst is niet reeds beschikbaar op de onderzoeksinstelling(en) die het onderzoek uitvoer(t)en. Het kan voorkomen dat men reeds geleverde diensten (bijvoorbeeld een database of software) als in-kind cofinanciering wil opvoeren. Acceptatie is in dit geval niet vanzelfsprekend. Hierover dient de penvoerder vooraf contact op te nemen met NWO (zie paragraaf 5.1.1 voor contactgegevens). NWO bepaalt of voor deze levering een concrete waarde is vast te stellen.

Waardebepaling in-kind cofinanciering

Voor het bepalen van het uurtarief kan worden uitgegaan van het maximaal kostendekkend tarief inclusief de hierbij geldende opslagen. Het uurtarief wordt berekend op basis van de gehanteerde standaard productief aantal uur van de organisatie. Om tot een kostendekkend uurtarief te komen kunnen de volgende elementen meegenomen worden:

- (gemiddeld) brutoloon behorende bij de functie van de medewerker die zal bijdragen aan het project;
- vakantiegeld en 13e maand (indien van toepassing in de geldende cao) naar rato van de inzet in fte;
- sociale lasten;
- pensioenlasten.

Uurtarieven voor personele in-kind bijdragen van cofinanciers zijn gemaximeerd op € 119 per uur ongeacht van toepassing zijnde fiscale wet- en regelgeving bij de cofinancier. Voor de inzet van studenten geldt een maximum tarief van € 25 per uur. Voor de inzet van vrijwilligers gelden de maximum tarieven voor vrijwilligersvergoedingen

(https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/privewerk_en_inkomen/werken/werken-als-vrijwilliger/vrijwilligersvergoedingen/vrijwilligersvergoedingen).

NWO kan verzoeken om additionele onderbouwing en bewijsstukken van de gehanteerde tarieven en eveneens om aanpassing.

Verantwoording in-kind cofinanciering

Private en publieke partijen dienen hun in-kind bijdrage aan NWO te verantwoorden door een opgave van ingebrachte kosten te verstrekken aan de penvoerder, binnen drie maanden na afloop van het onderzoeksproject waaraan de bijdrage is geleverd. De verantwoording van de cofinancier(s) dient door de penvoerder tezamen met de financiële verantwoording van het project bij NWO te worden aangeleverd ten behoeve van de subsidievaststelling. Indien de door één cofinancier te verantwoorden in-kind bijdrage hoger is dan € 125.000, dient door deze cofinancier een controleverklaring aangeleverd te worden; in andere gevallen volstaat een schriftelijke verklaring van de penvoerder waarin vastgelegd is dat de in-kind ingebrachte inspanningen daadwerkelijk aan het project zijn toegeschreven.

Bij in gebreke blijven van verantwoording van de toegezegde cofinanciering dan wel het leveren van de toegezegde cofinanciering heeft NWO het recht de gehele subsidie in te trekken.

Niet toegestane cofinanciering

Niet toelaatbaar als cofinanciering (zowel in-cash als in-kind) is:

- eerder door NWO toegekende financiering, in het bijzonder aan onderzoeksprojecten van de penvoerder en/of aanvrager(s);
- cofinanciering afkomstig van de organisaties waar de penvoerder of aanvrager(s) werkzaam zijn;
- eerder toegekende PPS-toeslag, in het bijzonder aan onderzoeksprojecten van de penvoerder en/of aanvrager(s);
- kortingen op commerciële tarieven, o.a. op materialen, apparaten en diensten;
- overheadkosten van de cofinancierende organisatie;
- kosten (waaronder reiskosten) met betrekking tot begeleiding (van bijvoorbeeld promovendi), consultancyen/of deelname aan de Adviescommissie of consortiumbijeenkomsten (zie bijlage 6.3.5) of vergelijkbare activiteiten.
- kosten voor diensten die voorwaardelijk zijn. Er worden geen voorwaarden gesteld aan de levering van de cofinanciering. De levering van de cofinanciering is niet afhankelijk van het al dan niet bereiken van een bepaald stadium in het onderzoeksplan (bijv. go/no-go moment);
- kosten van apparatuur indien een van de (hoofd)doelen van de aanvraag is verbetering/meerwaarde te creëren van deze apparatuur;
- kosten die volgens NWO Subsidieregeling 2017 (versie 30 januari 2019) en deze call for proposals niet worden vergoed (zie bijlage 6.2);

Steunbrief deelnemende cofinanciers

In een steunbrief spreekt de cofinancier zowel inhoudelijke als financiële steun uit aan het project en bevestigt deze de toegezegde cofinanciering. De steunbrieven van alle cofinanciers zijn verplichte bijlagen bij de volledige aanvraag. Deze steunbrief moet het bedrag aan toegezegde cofinanciering bevatten, moet zijn ondertekend door een tekenbevoegd persoon van de cofinancier en moet op briefpapier van de cofinancier zijn geprint. NWO stelt een standaardbrief beschikbaar en alle steunbrieven dienen volgens dit voorbeeld te worden opgesteld. In geval van honorering zal NWO de cofinancier vragen de bijdrage(n) te bevestigen (o.a. ter facturering).

3.5.3 Adhesiebetuiging samenwerkingspartners

Samenwerkingspartners (zie paragraaf 3.1.4) hoeven geen steunbrief aan te leveren, aangezien zij geen cofinanciering bijdragen aan het project. Het is wel mogelijk om samenwerkingspartners te vragen om een adhesiebetuiging, waarin de partner aangeeft wat de aanleiding is om als samenwerkingspartner op te treden in het onderzoek, en wat de rol van de desbetreffende samenwerkingspartner binnen het project zal zijn. Adhesiebetuigingen kunnen alleen in de fase voor volledige aanvragen worden aangeleverd en zijn niet verplicht.

3.5.4 Consortiumovereenkomst

De consortiumpartners moeten voorafgaand aan de start van het toegekende project een consortiumovereenkomst ondertekenen. In deze overeenkomst zijn rechten (bijvoorbeeld copyrights, publicaties, intellectueel eigendom etc. op producten of zaken die binnen het project worden ontwikkeld), kennisoverdracht en andere zaken zoals betalingen, voortgangs- en eindverslagen en geheimhouding geregeld. Daarnaast staan in de consortiumovereenkomst afspraken over de governance van het consortium (die afdoende garantie moet bieden voor een effectieve samenwerking), financiën, waarvan toepassing in te brengen basiskennis, aansprakelijkheid, geschillen en regeling van onderlinge informatieverstrekking.

Het initiatief voor het maken van deze afspraken, inclusief afspraken over IE-rechten (zie de paragraaf hieronder) ligt bij de penvoerder. De afspraken worden door NWO getoetst aan de NWO Subsidieregeling 2017. NWO stelt een standaard consortiumovereenkomst beschikbaar. Het gebruik van dit template is verplicht voor gehonoreerde projecten.

3.5.5 Intellectueel Eigendom & Publicaties (IE&P)

Om de kansen op nieuwe vindingen en innovaties te vergroten, wordt het verwerven, onderhouden en benutten van intellectuele eigendomsrechten (octrooien en auteursrechten) bij de kennisinstellingen gestimuleerd. Daartoe worden consortia bij de NWA gevraagd aandacht te geven aan intellectuele eigendomsrechten. Hierbij is het van belang dat onderzoeksresultaten op een verantwoorde wijze behandeld worden met het oog op bijdragen aan de wetenschap en toepassen van de kennis. Het doel is om enerzijds de onderzoeksresultaten zo breed mogelijk te exploiteren en te publiceren en anderzijds de samenwerking tussen de kennisketen en (semi)publieke partners en het bedrijfsleven te stimuleren. De NWO Subsidieregeling 2017 voorziet in mogelijkheden om Intellectueel Eigendom (IE)-rechten te vestigen door de aanvragers en ook in eventuele overdracht of licentieverlening daarvan aan de cofinanciers.

Voor de IE-rechten zijn de bepalingen zoals weergegeven in hoofdstuk 4 van deze subsidierегeling van toepassing waarbinnen de IE-rechten op de resultaten toekomen aan de begunstigde kennisinstelling, wiens medewerker de betreffende resultaten heeft gegenereerd (ownership follows inventorship). Voor de IE-rechten op de resultaten van cofinanciers gelden de weergegeven percentages tenzij gerechtvaardigd is hiervan af te wijken.

3.5.6 Inhoudelijke monitoring m.b.v. een begeleidingscommissie en klankbordgroep

ZonMw draagt zorg voor de inhoudelijke monitoring van de gehonoreerde aanvragen. Ter versterking hiervan en om het draagvlak voor de uitvoering van de projecten te vergroten zal een begeleidingscommissie worden ingesteld. Deze commissie zal deels bestaan uit onderzoekers, maatschappelijke stakeholders en vertegenwoordigers uit het/de betrokkene departement(en). De commissie monitort de verbinding tussen de verschillende thema's, monitort de voortgang van alle projecten en de behaalde resultaten met een focus op kennisoverdracht, kennisbenutting en toepassing van de resultaten. Er zullen jaarlijks bijeenkomsten en werkbezoeken worden georganiseerd. Voor de bijeenkomsten van de begeleidingscommissie worden vertegenwoordigers van alle consortia gevraagd om input en deelname aan de bijeenkomsten. Waar gewenst worden experts uitgenodigd.

Daarnaast zal een klankbordgroep worden samengesteld van mensen uit de doelgroep. Hen zal gevraagd worden op de uitkomsten van de verschillende projecten alsook het gezamenlijk project te reflecteren. Belangrijk daarbij zijn zowel de validiteit van de verklarende inzichten als de legitimiteit van de voorgestelde aanpakken.

3.5.7 Verantwoording en projectafsluiting

Gedurende het project zal de penvoerder verantwoordelijk zijn voor rapportages over het project. NWO zal met het oog op monitoring van de voortgang van het project tussentijds inhoudelijk en financiële rapportages opvragen, evenals verantwoording van geleverde cofinanciering indien van toepassing.

Bij afronding van een project zullen inhoudelijke en financiële eindrapportages worden opgevraagd. Na goedkeuring wordt de definitieve hoogte van de subsidie (en cofinanciering) vastgesteld.

3.5.8 Open Access

Als ondertekenaar van de [Berlin Declaration on Open Access to Knowledge in the Sciences and Humanities \(2003\)](#) zet NWO zich in om de resultaten van wetenschappelijk onderzoek dat door NWO gefinancierd wordt vrij toegankelijk te maken via internet (open access). Daarmee geeft NWO invulling aan het beleid van de Nederlandse regering om al het publiek gefinancierde onderzoek open access te maken. Alle wetenschappelijke publicaties van onderzoek dat is gefinancierd op basis van toekenningen voortvloeiend uit deze *call for proposals* dienen daarom onmiddellijk (op het moment van publicatie) open access beschikbaar te zijn. NWO accepteert daarbij verschillende routes:

- publicatie in een open access tijdschrift,
- deponeren van een versie van het artikel in een repository of
- publicatie in een hybride tijdschrift waarover de VSNU overeenkomsten heeft gemaakt met uitgevers. Zie daarover www.openaccess.nl.

Eventuele kosten voor publiceren in open access tijdschriften kunnen worden begroot in de projectbegroting. NWO vergoedt geen kosten voor publicaties in hybride tijdschriften. Deze voorwaarden gelden voor alle vormen van wetenschappelijke publicaties voortkomend uit deze call for proposals. Ook wetenschappelijke monografieën, *edited volumes*, *proceedings* en hoofdstukken. Voor een nadere toelichting op het open access beleid van NWO zie: www.nwo.nl/openscience.

3.5.9 Datamanagement

Resultaten van wetenschappelijk onderzoek moeten kunnen worden gerepliceerd, geverifieerd en gefalsificeerd. In het digitale tijdperk betekent dit dat behalve publicaties ook onderzoeksdata zo veel mogelijk vrij toegankelijk moeten zijn. NWO verwacht dat de onderzoeksdata die voortkomen uit projecten die door NWO zijn gefinancierd zo veel mogelijk vrij beschikbaar komen voor hergebruik door andere onderzoekers. NWO hanteert daarbij het principe: “zo open als mogelijk, beschermd indien nodig”. Van onderzoekers wordt verwacht dat zij ten minste die data en/of niet-numerieke resultaten die ten grondslag liggen aan de conclusies van binnen het project gepubliceerde werken openbaar maken, gelijktijdig met de publicatie zelf. Eventuele kosten die hiervoor worden gemaakt, kunnen worden meegenomen in de projectbegroting. Onderzoekers maken kenbaar hoe met data voortkomend uit het project wordt omgegaan middels de datamanagementparagraaf in de onderzoeksaanvraag, en het data managementplan na honorering.

1. Datamanagementparagraaf

De datamanagementparagraaf maakt deel uit van de onderzoeksaanvraag. Onderzoekers worden dus gevraagd reeds voor aanvang van het onderzoek te bedenken hoe de verzamelde data geordend en gecategoriseerd moeten worden zodat zij vrij beschikbaar kunnen worden gesteld. Vaak zullen al vóór het tot stand komen van de data en de analyse daarvan maatregelen getroffen moeten worden om opslag en deling later mogelijk te maken. Indien niet alle data voortkomende uit het project openbaar gemaakt kunnen worden, bijvoorbeeld om redenen van privacy, ethiek of valorisatie, dient de aanvrager dit beargumenteerd kenbaar te maken in de datamanagementparagraaf.

2. Datamanagementplan

Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de datamanagementparagraaf uit te werken tot een datamanagementplan. De onderzoeker beschrijft in het plan of gebruik gemaakt wordt van bestaande data of dat het om een nieuwe dataverzameling gaat en hoe de dataverzameling dan FAIR: vindbaar, toegankelijk, interoperabel en herbruikbaar gemaakt wordt. Het datamanagementplan dient voor indiening te zijn afgestemd met een data steward of vergelijkbare functionaris van de kennisinstelling waar het onderzoek wordt uitgevoerd. Uiterlijk 4 maanden na honorering van de aanvraag moet dat plan via PreventieNWA@zonmw.nl te zijn ingediend bij ZonMw. ZonMw keurt het plan zo snel mogelijk goed. Goedkeuring van het datamanagementplan door ZonMw is voorwaarde voor de subsidieverlening. Het plan kan tijdens het onderzoek worden bijgesteld.

Meer informatie over het datamanagementprotocol van NWO staat op: www.nwo.nl/datamanagement.

3.5.10 Nagoya Protocol

Het Nagoya Protocol is op 12 oktober 2014 van kracht gegaan en zorgt voor een eerlijke en billijke verdeling van voordelen voortvloeiende uit het gebruik van genetische rijkdommen (Access and Benefit Sharing; ABS). Onderzoekers die voor hun onderzoek gebruikmaken van genetische bronnen in/uit het buitenland dienen zich op de hoogte te stellen van het Nagoya Protocol (www.absfocalpoint.nl). NWO gaat er van uit dat zij de noodzakelijke acties ten aanzien van het Nagoya Protocol nemen.

3.5.11 Ethische aspecten

Voor het uitvoeren van wetenschappelijk onderzoek is het belangrijk dat onderzoeksvoorstellen die ethische vragen kunnen oproepen zorgvuldig worden behandeld. Voor bepaalde onderzoeksprojecten is een goedkeurende verklaring van een erkende medisch ethische toetsingscommissie (METC) of een Centrale Commissie Dierproeven (CCD) nodig. Daarnaast is voor bepaalde onderzoeksvoorstellen een vergunning nodig op grond van de Wet Bevolkingsonderzoek (WBO). Meer informatie over de METC en WBO is beschikbaar bij de Centrale Commissie Mensgebonden Onderzoek (CCMO).

Een consortium is zelf verantwoordelijk voor het nagaan of het onderzoeksvoorstel ethische vragen op kan roepen en voor het verkrijgen van een goedkeurende verklaring van de juiste ethische commissie(s) en/of het verkrijgen van een vergunning op grond van de WBO, of gelijksoortige organisatie(s).

NWO onderschrijft de code Openheid Dierproeven en de code Biosecurity. Voor aanvragen geldt dat de penvoerder/aanvragers deze bestaande codes moeten onderschrijven en naleven.

Een toegekend project dient binnen zes maanden na toekenning te starten. Een onderzoeksproject kan pas starten als ZonMw (indien nodig) een kopie van de goedkeurende ethische verklaringen/of vergunning WBO ontvangen heeft.

ZonMw verwacht dat de aanvragers rekening houden met het tijdpad van de beoordelingsprocedure en de tijd die nodig is voor de toetsing door een ethische commissie of de aanvraag voor een WBO-vergunning. Voor complexe vragen op het gebied van ethische vraagstukken, behoudt NWO zich het recht voor een externe adviseur te raadplegen. Indien ZonMw na overleg met de aanvrager van mening is dat een ethische toets voor een aanvraag nodig is, is de aanvrager verplicht alsnog maatregelen te nemen voor een toetsing door een ethische commissie. Bij het uitblijven van een noodzakelijke goedkeurende verklaring van een ethische commissie komt de subsidieverlening te vervallen. Aanvragers kunnen voor vragen contact opnemen met de contactpersoon, zie paragraaf 5.1.1 voor de contactgegevens.

3.6 Het indienen van een aanvraag

Aanvragen kunnen uitsluitend conform de richtlijnen worden ingediend via het elektronisch indiensysteem van ZonMw (ProjectNet), zie ook 3.4.2. Voor deadlines van de verschillende fasen zie 3.3.

Een aanvraag die niet via ProjectNet is ingediend, wordt niet in behandeling genomen.

Direct na het digitaal indienen van de volledige aanvraag (fase II en fase III) wordt u gewezen op het formulier 'Verklaring akkoord indienen uitgewerkte subsidieaanvraag'. Wij verzoeken u deze te voorzien van de handtekening van de "bestuurlijk verantwoordelijke" en de "hoofdaanvrager" en deze per e-mail te sturen naar ZonMw, t.a.v. programmasecretariaat NWA Gezondheidsverschillen – verhogen van het gezondheidspotentieel PreventieNWA@zonmw.nl. De verklaring dient uiterlijk vijf werkdagen na indiening via ProjectNet binnen te zijn.

Technische vragen – werken met ProjectNet

- Als u nog niet eerder met ProjectNet heeft gewerkt moet u zich eerst aanmelden als 'Nieuwe gebruiker'. Zie de handleiding om een account aan te maken. Zie daarnaast voor meer informatie de toelichtingen in ProjectNet.
- Wij raden u aan om, voordat u uw vooraanmelding digitaal indient, een PDF van uw aanvraag uit te printen en na te lopen op onregelmatigheden. Vooral als u uw vooraanmelding eerst in Word heeft opgesteld en vervolgens naar ProjectNet heeft gekopieerd kan het voorkomen dat sommige tekens (zoals aanhalingstekens) niet goed worden omgezet. U kunt dit in ProjectNet zelf corrigeren.
- N.B. in het weekend is er geen helpdesk aanwezig, mocht u problemen ondervinden met ProjectNet. Begint u dus tijdig met het indienen van uw vooraanmelding in het systeem.
- Bij technische vragen over het gebruik van het elektronisch indiensysteem van ZonMw (ProjectNet) kunt u contact opnemen met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 08.00-17.00 uur, 070 349 51 78, projectnet@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer zodat wij u eventueel kunnen terugbellen.

4 Beoordelingsprocedure

4.1 Procedure

Voor alle bij de beoordelingen/of besluitneming betrokken personen en betrokken ZonMw- en NWO-medewerkers is de NWO-Code persoonlijke belangen van toepassing.

Beoordelingscommissie

Voor deze NWA-call for proposals wordt door de raad van bestuur van NWO een onafhankelijke beoordelingscommissie ingesteld. De beoordelingscommissie wordt breed samengesteld. Dit betekent dat niet alleen wetenschappelijke expertise opgenomen wordt in de beoordelingscommissie, maar expertise vanuit de gehele kennisketen, inclusief maatschappelijke stakeholders die goed in het onderwerp zitten en vertegenwoordiging vanuit de doelgroep.

Ontvankelijkheidscheck voor vooraanmelding en volledige aanvraag

De eerste stap in de beoordelingsprocedure van zowel vooraanmeldingen als volledige aanvragen is een toets of de aanvraag in behandeling genomen kan worden. Hiervoor worden de voorwaarden zoals beschreven in hoofdstuk 3 van deze call for proposals toegepast.

Alleen aanvragen¹⁷ die aan deze voorwaarden voldoen, worden door ZonMw in behandeling genomen.

Wanneer ZonMw beoordeelt dat de aanvraag niet aan de administratieve voorwaarden voldoet, zal de penvoerder eenmalig de gelegenheid krijgen om zijn/haar aanvraag binnen vijf werkdagen¹⁸ aan te passen. ZonMw zal u binnen vijf werkdagen na de deadline een e-mail sturen waarin staat wat u kunt aanpassen en hoe. U mag alleen de aangegeven punten aanpassen. **Let derhalve op uw e-mail na de deadline.**

Als de gecorrigeerde aanvraag niet binnen de gestelde tijd is ontvangen, neemt ZonMw de aanvraag niet in behandeling. Als de gecorrigeerde aanvraag wel binnen de gestelde tijd is ontvangen, maar nog steeds niet voldoet aan de voorwaarden, neemt ZonMw de aanvraag niet in behandeling. Gecorrigeerde aanvragen die tijdig zijn ontvangen en na correctie voldoen aan de voorwaarden, worden na goedkeuring alsnog in behandeling genomen.

In de volgende gevallen krijgt de aanvrager geen mogelijkheid om de aanvraag te corrigeren en wordt de aanvraag niet in behandeling genomen:

- De aanvraag is ontvangen door ZonMw ná de hiervoor geldende deadline vermeld in paragraaf 3.3;
- De aanvraag is niet ingediend via ProjectNet;

Beoordeling vooraanmeldingen

De vooraanmelding is een beknopte versie van uw onderzoeksvorstel. Alle onderdelen van uw onderzoeksplan dienen al terug te komen in de vooraanmelding. De vooraanmelding wordt beoordeeld op relevantie en globaal op kwaliteit. De beoordelingscriteria (paragraaf 4.2) zijn hiervoor leidend.

¹⁷ De term 'aanvraag' slaat in deze paragraaf op zowel de vooraanmelding als de volledige aanvraag.

¹⁸ Werkdagen worden gedefinieerd als de door de wet bepaalde werkdagen. In de vaststelling van de deadline voor het indienen van een gecorrigeerde aanvraag kan NWO geen rekening houden met de persoonlijke werkdagen.

De in behandeling genomen vooraanmeldingen worden door de beoordelingscommissie beoordeeld en voorzien van een advies tot wel/niet uitwerken van het voorstel tot een volledige aanvraag. De aansluiting van het onderzoek bij deze call for proposals, de (globale) kwaliteit van de vooraanmelding, de samenstelling van het consortium en de potentie van het voorstel om te leiden tot een wetenschappelijke en/of maatschappelijke doorbraak zijn doorslaggevend bij dit advies.

Beoordeling volledige aanvragen

De in behandeling genomen volledige aanvragen worden daarop beoordeeld door internationale referenten. De ingediende referentrapporten worden naar de aanvragers gestuurd voor wederhoor. Alle documentatie van de aanvraag wordt daarop voorgelegd aan de beoordelingscommissie. De beoordelingscommissie beoordeelt de onderzoeksvoorstellen aan de hand van de criteria zoals geformuleerd in paragraaf 4.2.

Voor het programma *Gezondheidsverschillen – beter benutten van het gezondheidspotentieel van mensen in een lagere sociaaleconomische positie* is het van belang dat de geselecteerde volledige aanvragen een verschillende focus hebben m.b.t. de onderzochte domeinen en de daarbij behorende settings waardoor geborgd wordt dat de onderzoeken complementair zijn aan elkaar en weinig overlap kennen. In het honoreringsadvies kan de beoordelingscommissie dan ook complementariteit van de te selecteren aanvragen meenemen. De beoordelingscommissie gaat daarbij als volgt te werk:

1. De voorlopige ranking wordt vastgesteld op basis van criteria I t/m III uit paragraaf 4.2.
2. Uitsluitend indien er meer dan vier aanvragen minstens de kwalificatie ‘goed’ hebben, zal de beoordelingscommissie de volgende twee aspecten van complementariteit bij het advies betrekken:
 - De te onderzoeken domeinen
 - De setting waarin het onderzoek plaats vindt

Dit kan betekenen dat een hoger scorende aanvraag niet gehonoreerd wordt om overlap van domeinen en/of setting te voorkomen, ten gunste van een lager scorende aanvraag op een domein en/of setting. Dit met het oog op een goede spreiding van de projecten over verschillende domeinen en/of settings. Daarbij staat vast dat de beoordelingscommissie de nummer 1 op de voorlopige ranking in ieder geval op nummer 1 plaatst in het honoreringsadvies. Vervolgens vergelijkt de commissie de overige aanvragen met nummer 1 op de drie aspecten van complementariteit. Wanneer nummer 2 op 1 of meer aspecten van complementariteit met nummer 1 overeenkomt, kan de commissie besluiten nummer 2 niet op te nemen in het honoreringsadvies en volgt de vergelijking van nummer 3 met nummer 1 en zo verder.

De brede beoordelingscommissie stelt op basis van haar beoordeling een advies over toewijzing of afwijzing op en biedt het advies ter besluitvorming aan de raad van bestuur van NWO aan. De raad van bestuur toetst de procedure marginaal en stelt op basis van de voordracht van de beoordelingscommissie de definitieve beoordeling van de aanvragen vast. Alle aanvragers krijgen in januari 2022 bericht over het genomen besluit m.b.t. hun aanvraag.

NWO voorziet alle volledige aanvragen van een kwalificatie. Deze kwalificatie wordt aan de aanvrager bekend gemaakt bij het besluit over al dan niet toekennen van financiering.

Om voor financiering in aanmerking te kunnen komen, dient een aanvraag ten minste de kwalificatie **goed** te krijgen. Voor meer informatie over de kwalificaties zie: <http://www.nwo.nl/kwalificaties>.

De data managementparagraaf in de aanvraag wordt niet beoordeeld en derhalve ook niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen. Zowel de referenten als de commissie kunnen wel advies geven met betrekking tot de data managementparagraaf. Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de paragraaf uit te werken in een data managementplan. Aanvragers kunnen hierbij gebruik maken van het advies van de referenten en commissie. Het project kan van start gaan zodra het data managementplan is goedgekeurd door NWO.

Na het besluit over fase II, de volledige aanvragen, ontvangen de geselecteerde consortia een uitnodiging voor fase III, indien minstens 2 aanvragen de kwalificatie ‘goed’ hebben. Indien er slechts 1 aanvraag de kwalificatie ‘goed’ heeft, zal er geen fase III plaatsvinden.

Fase III

Opstellen subsidieaanvraag fase III

Na honorering van fase II zal een halfjaarlijkse programmabijeenkomst worden georganiseerd door de hoofdaanvragers van de gehonoreerde consortia. Zij betrekken de begeleidingscommissie (zie 3.5.6) bij de voorbereiding en uitvoering van de programmabijeenkomsten. De eerste bijeenkomst dient gepland te worden in de zomer van 2022. Tijdens deze bijeenkomsten wordt de aanvraag voor fase III gezamenlijk bediscussieerd en opgezet, zie ook paragraaf 3.4.4.

Op de programmabijeenkomsten staan de volgende onderdelen centraal:

- Opzetten van regie en management van het project en algehele planning;
- Opzetten van gezamenlijk kader met het oog op vergelijkbaarheid en opschaalbaarheid en voor synthese. Hierbij moet expliciet aandacht zijn voor inhoudelijke samenhang en mogelijke overlap tussen de consortia;
- Opzetten van dwarsdoorsnijdende werkpakketten (bijv. communicatie);
- Gezamenlijk plan rond kennisbenutting.

Let op: op basis van de gehonoreerde consortia en onderzoeksvoorstellen, kunnen de inhoudelijke kaders en randvoorwaarden en de beoordelingscriteria voor het overkoepelende, synthetiserende project nog worden aangepast.

Ontvankelijkheidscheck fase III

Ook in deze fase wordt door ZonMw getoetst of de subsidieaanvraag in behandeling genomen kan worden. De aanvraag moet aan de volgende voorwaarden voldoen om in behandeling genomen te kunnen worden:

- De aanvraag is voor de deadline ingediend via ProjectNet;
- De aanvraag is in het **Nederlands** geschreven omdat er geen internationale referentenbeoordeling is;
- De aanvraag bevat alle onderdelen zoals benoemd onder 3.4.4;
- De aanvraag bevat een onderbouwde begroting tot maximaal €835.000 voor maximaal 12 maanden en is opgesteld in het juiste format;
- Minimaal 10% van het totaal aangevraagde budget is gereserveerd voor communicatie en implementatie.

Wanneer ZonMw beoordeelt dat de aanvraag niet aan de administratieve voorwaarden voldoet, zal de penvoerder eenmalig de gelegenheid krijgen om zijn/haar aanvraag binnen vijf werkdagen¹⁹ aan te passen. ZonMw zal u binnen vijf werkdagen na de deadline een e-mail sturen waarin staat wat u kunt aanpassen en hoe. U mag alleen de aangegeven punten aanpassen. **Let derhalve op uw e-mail na de deadline.**

Als de gecorrigeerde aanvraag niet binnen de gestelde tijd is ontvangen, neemt ZonMw de aanvraag niet in behandeling. Als de gecorrigeerde aanvraag wel binnen de gestelde tijd is ontvangen, maar nog steeds niet voldoet aan de voorwaarden, neemt ZonMw de aanvraag niet in behandeling. Gecorrigeerde aanvragen die tijdig zijn ontvangen en na correctie voldoen aan de voorwaarden, worden na goedkeuring alsnog in behandeling genomen.

Beoordeling en besluitvorming aanvraag fase III

Vertegenwoordigers van het overkoepelende consortium presenteren hun voorstel in januari 2023 aan de beoordelingscommissie, gevolgd door een interview door de beoordelingscommissie, ter onderbouwing van

¹⁹ Werkdagen worden gedefinieerd als de door de wet bepaalde werkdagen. In de vaststelling van de deadline voor het indienen van een gecorrigeerde aanvraag kan NWO geen rekening houden met de persoonlijke werkdagen.

haar kwaliteitstoets. De beoordelingscommissie beoordeelt de kwaliteit van de aanvraag aan de hand van de criteria genoemd in paragraaf 4.3 en brengt advies over toe- of afwijzing uit aan de raad van bestuur van NWO.

De aanvraag moet tenminste de kwalificatie ‘goed’ krijgen. Indien dit niet het geval is, zal de beoordelingscommissie aangeven welke elementen onvoldoende zijn en krijgt het consortium eenmalig de kans de aanvraag op deze elementen te herzien. Het consortium krijgt hiervoor 1 maand vanaf de bekendmaking. De aanbevelingen en aanwijzingen zal de beoordelingscommissie schriftelijk meedelen. Naar aanleiding hiervan zal een gesprek met de beoordelingscommissie worden ingepland. Als de herziene aanvraag nog steeds geen kwalificatie van tenminste ‘goed’ krijgt, zal de beoordelingscommissie de raad van bestuur van NWO adviseren om de aanvraag af te wijzen.

De raad van bestuur van NWO neemt in februari 2023 een besluit over toekenning of afwijzing van de aanvraag in fase III. Wanneer een herziene aanvraag ingediend moet worden, wordt het besluit genomen in april 2023.

NWO voorziet de uitgewerkte aanvraag van een kwalificatie. Deze kwalificatie wordt aan de aanvrager bekend gemaakt bij het besluit over al dan niet toekennen van financiering.

Voor meer informatie over de kwalificaties zie: <http://www.nwo.nl/kwalificaties>.

Data management

De datamanagementparagraaf in de aanvraag wordt niet beoordeeld en derhalve ook niet meegewogen in de beslissing om een aanvraag al of niet toe te kennen. De commissie kan wel advies geven met betrekking tot de datamanagementparagraaf. Na honorering van een aanvraag dient de onderzoeker de paragraaf uit te werken in een datamanagementplan. Aanvragers kunnen hierbij gebruik maken van het advies van de commissie. Het project kan van start gaan zodra het datamanagementplan is goedgekeurd door ZonMw.

Het aanvraagformulier voor de aanvraag in fase III is in ProjectNet te vinden. Zie paragraaf 4.2 voor de exacte beoordelingscriteria voor fase III.

Indicatief tijdspad

25 februari 2021	Vooraankondiging
Fase I – Vooraanmeldingen	
13 april 2021	Deadline indienen fase I - vooraanmeldingen
Mei 2021	Commissie beoordeelt vooraanmeldingen
8 juni 2021	Aanvragers ontvangen advies wel/niet uitwerken tot volledige aanvraag
Fase II – Volledige aanvragen	
28 september 2021	Deadline indienen fase II - volledige aanvraag
September/oktober 2021	Raadplegen referenten
Begin november 2021	Opvragen wederhoor
December 2021	Vergadering beoordelingscommissie
Januari 2022	Besluit raad van bestuur NWO over fase II
Januari 2022	ZonMw informeert penvoerder over besluit
Voorjaar/ zomer 2022	Start projecten fase II (looptijd tot zomer 2026)

Fase III – overkoepelend, synthetiserend project	
Zomer 2022	Eerste programmabijeenkomst
Januari 2023	Tweede programmabijeenkomst, start voorbereiding aanvraag fase III
26 September 2023	Deadline indienen fase III – 1 gezamenlijke volledige aanvraag
September 2023	Presentatie voor beoordelingscommissie
Oktober 2023	Beoordeling en advies beoordelingscommissie
Oktober 2023	Besluit raad van bestuur NWO over fase III
Indien van toepassing november 2023	Besluit raad van bestuur NWO op herindiening
Januari 2024	Start overkoepelend project, fase III

4.2 Criteria

In de call for proposals is differentiatie aangebracht in de beoordelingscriteria voor de vooraanmeldingen en volledige aanvragen in fasen I en II, en de aanvraag voor het overkoepelende project in fase III.

4.2.1 Fase I

De beoordelingscommissie toetst bij de vooraanmelding globaal de kwaliteit van het onderzoeksvorstel, het consortium en de kans op potentiële wetenschappelijke en/of maatschappelijke doorbraken en daarmee samenhangend de relevantie van het voorstel. Zij hanteert daarbij onderstaande criteria. De beoordelingscommissie geeft positief advies tot uitwerking van het voorstel als de aanvraag als relevant en van voldoende kwaliteit wordt beoordeeld.

- I. Kwaliteit van het onderzoeksvorstel bij vooraanmelding
 - Duidelijke definitie van de lagere sociaal-economische groep die in het voorstel wordt onderzocht en de omvang ervan;
 - De keuze voor de theoretische systeembenadering wordt onderbouwd in de aanvraag;
 - Beknpte beschrijving en onderbouwing van de aansluiting van het onderzoek op het doel van deze call for proposals;
 - De probleemstellingen onderzoeksvragen zijn helder geformuleerd en passen binnen het programmadoel;
 - De beknopte begroting is passend voor het uit te voeren onderzoek;
- II. Kwaliteit van het consortium bij vooraanmelding
 - Inter- en transdisciplinariteit: aanwezigheid van de verschillende disciplines/expertises die nodig zijn voor de systeembenadering die wordt voorgesteld.
 - Beknpte beschrijving van hoe in het consortium de hele kennisketen vertegenwoordigd is;
 - De noodzakelijke samenwerkingspartners zijn in het consortium vertegenwoordigd; De rol van de verschillende consortiumleden wordt helder beschreven;
 - De aanvraag bouwt voort op reeds bestaande samenwerking.
- III. Potentiële wetenschappelijke en/of maatschappelijke doorbraken bij vooraanmelding
 - Mate waarin de vooraanmelding gericht is, en als kansrijk wordt beoordeeld, op wetenschappelijke en maatschappelijke doorbraken;
 - Betrokkenheid van burgers in het voorstel en uitvoering van onderzoek;
 - Kennisbenutting: Een duidelijk plan voorkennisbenutting met mogelijke, passende en haalbare activiteiten.

4.2.2 Fase II

De volledige subsidieaanvraag moet aan alle in deze call opgesomde criteria voldoen. Afwijzen is mogelijk bij onvoldoende kwaliteit (zie de paragraaf ‘NWO-kwalificatie’ hieronder), minimaal behaalde score moet zijn: “goed”.

Let op: *De vooraanmelding is een globale versie van de volledige aanvraag. De hoofdonderdelen van uw aanvraag dienen te worden beschreven, de details vermeldt u in de volledige aanvraag.*

De criteria wegen even zwaar en tellen elk voor één derde mee in het totaaloordeel. De beoordelingscriteria worden hieronder op een aantal deelaspecten geoperationaliseerd:

I. Kwaliteit van het onderzoeksvoorstel

- Duidelijke definitie van de lagere sociaal-economische groep die in het voorstel wordt onderzocht en de omvang ervan;
- Wetenschappelijk en maatschappelijk belang van het voorgestelde project. De uitkomstmaten voor beleid, professionals, praktijk en burger worden helder beschreven;
- De aansluiting van het onderzoek op het doel van deze call for proposals wordt helder beschreven en onderbouwd met de stand van zaken van de (wetenschappelijke) kennis en de feiten over het onderzoeksonderwerp binnen de gekozen beleidsdomeinen en setting (een korte kennissynthese op basis van literatuur). U beschrijft hoe het onderzoek verder bouwt op bestaande kennis en de innovatieve kanten van het onderzoek. *In de vooraanmelding beschrijft u dit beknopt, u werkt dit onderdeel nader uit in de volledige aanvraag;*
- De probleemstellingen onderzoeksvragen zijn helder geformuleerd en passen binnen het programmadoel;
- Het voorstel geeft helder aan wat wordt verstaan onder beter benutten van gezondheidspotentieel en van potentieel voor kwaliteit van leven en hoe dit onderzoek bijdraagt aan, en de mate van, verbetering hiervan.
- De keuze voor de theoretische systeembenadering wordt onderbouwd in de aanvraag;
- De geschiktheid van de onderzoeksmethode en statistische uitwerking wordt onderbouwd en aangetoond in de aanvraag;
- Heldere beschrijving van werkpakketten, die op elkaar aansluiten en de verschillende onderdelen van het onderzoek versterken;
- De haalbaarheid van de geplande activiteiten is onderbouwd met een tijdsplanning en sterkte-zwakteanalyse;
- De begroting is passend voor het uit te voeren onderzoek. In de volledige aanvraag worden de verschillende begrotingsposten per deelnemende organisatie gemotiveerd;
- Er wordt aandacht besteed aan ethische aspecten in het onderzoek en aan mogelijke onbedoelde neveneffecten bij implementatie van de onderzoeksresultaten.

II. Kwaliteit van het consortium

- Inter- en transdisciplinariteit: aanwezigheid van alle disciplines/expertises die nodig zijn voor de systeembenadering die wordt voorgesteld. De rol van de verschillende consortiumleden wordt overtuigend beschreven, evenals de samenwerking binnen het consortium en de afzonderlijke werkpakketten. Management van de verschillende werkpakketten en het gehele onderzoek wordt vastgelegd en gedragen door het consortium;
- Kennisketenbreed: voor een adequate aanpak van het probleem wordt aangetoond dat de noodzakelijke partijen uit de kennisketen (fundamenteel, toegepast en praktijkgericht) in het voorstel zijn opgenomen. De rollen van de verschillende partijen zijn overtuigend beschreven;
- De noodzakelijke samenwerkingspartners zijn in het consortium vertegenwoordigd. Let op: de doelgroepen dienen zelf een volwaardige rol te krijgen in de consortia en bij het opstellen van de subsidieaanvraag;
- De samenhang, complementariteit en diversiteit tussen de consortiumpartners is duidelijk beschreven ten aanzien van het voorgestelde onderzoek;
- Beschrijf in hoeverre er al sprake is van bestaande samenwerking op praktijkniveau en met de doelgroep(en)/burgers en hoe deze banden benut worden binnen het voorgestelde onderzoek.

III. Potentiële wetenschappelijke en/of maatschappelijke doorbraken

- Mate waarin het voorstel gericht is, en als kansrijk wordt beoordeeld, op wetenschappelijke en maatschappelijke doorbraken;
- Het onderzoek leidt tot concrete wetenschappelijke domeinoverstijgende (goed) onderbouwde handelingsperspectieven die ook daadwerkelijk ingevoerd kunnen worden in de praktijk (na fase III), waardoor maatschappelijke doorbraak wordt gerealiseerd. Hierbij is ook van belang de mate waarin werkzame principes afgeleid en veralgemeniseerd kunnen worden en hoe de handelingsperspectieven worden geoperationaliseerd;
- Wijze waarop burgers in het voorstel worden betrokken én een rol hebben bij eventuele uitvoering denk bijvoorbeeld aan citizen science;
- Wijze waarop het consortium zorgdraagt voor draagvlak, betrokkenheid en commitment bij alle deelnemende partijen (publiek en/of privaat) maar ook bij de samenleving als geheel als zijnde een voorwaarde voor kennisbenutting en implementatie.
- Kennisbenutting: het kennisbenuttingsplan toont ambitie en beschrijft concrete, passende en haalbare activiteiten (inclusief kennisoverdracht, utilisatie van resultaten en valorisatie). Daarnaast kunnen beknopte ideeën m.b.t. fase III: het synthetiserende project hierin worden opgenomen. U beschrijft waar uw resultaten aansluiting vinden in bestaand beleid en praktijk en hoe deze geborgd kunnen worden.

4.2.3 Fase III

De criteria wegen even zwaar en tellen elk voor één derde mee in het totaaloordeel. De beoordelingscriteria worden hieronder op een aantal deelaspecten geoperationaliseerd:

I. Kwaliteit van de aanvraag

- Duidelijke definitie van de van de lagere sociaal-economische groep en de andere gezondheidsgroepen in Nederland en omvang van de van de lagere sociaal-economische groep in de tijd en op welke sectie van de lagere sociaal-economische groep dit onderzoek zich zal richten;
- Wetenschappelijk en maatschappelijk belang van het voorgestelde project. De reikwijdte van het voorstel over verschillende domeinen en settings heen. De mate waarin generiek inzicht en opschaling van handelingsopties voor beleid en praktijk worden ingeschat;
- Gedetailleerde beschrijving van de doelstelling en de te verwachten resultaten voor de gehele kennisketen;
- U beschrijft gedetailleerd het aanvullende onderzoek over de domeinoverstijgende kansen om tot doorbraken te komen en de mogelijke hindernissen om bij (bepaalde secties van) de doelgroep grote gezondheidswinst te boeken.
- Het plan van aanpak is helder geformuleerd met daarbij aangegeven wat de bijdrage is van de verschillende partijen, hoe en welke kennis (ook internationaal) bij elkaar wordt gebracht met een duidelijke, concrete planning;
- U beschrijft hoe de verschillende workpackages van het onderzoek op elkaar aansluiten en hoe deze elkaar versterken;
- De haalbaarheid van de geplande activiteiten binnen het budget en de tijdsduur is onderbouwd;
- De begroting is passend voor het uit te voeren onderzoek. In de volledige aanvraag worden de verschillende begrotingsposten per deelnemende organisatie gemotiveerd;
- Er wordt aandacht besteed aan ethische aspecten in het synthetiserende onderzoek en aan mogelijke onbedoelde neveneffecten bij implementatie van de onderzoeksresultaten.

II. Kwaliteit van het consortium

- Governance: de wijze waarop de beschreven projectmanagement en regievoering leidt tot de voorgestelde samenwerking en het behalen van de verwachte resultaten;
- Een beschrijving van de meerwaarde van het consortium voor het synthetiserende onderzoek, de aanwezige disciplines en expertises en op welke wijze dit bijdraagt aan de kennis synthese, verspreiding van kennis en borging van de resultaten in de gehele kennisketen en daarbuiten. Het consortium wordt beschreven met een organogram en de taakverdeling in workpackages;

- De wijze waarop burgers, vertegenwoordigers van de doelgroep(en) en stakeholders worden betrokken bij het project. De noodzakelijke samenwerkingspartners zijn in het consortium vertegenwoordigd.
 - De samenhang, complementariteit en diversiteit tussen de consortiumpartners is duidelijk beschreven ten aanzien van het voorgestelde onderzoek;
- III. Potentiële wetenschappelijke en/of maatschappelijke doorbraken
- Het onderzoek leidt tot concrete wetenschappelijke domeinoverstijgende (goed) onderbouwde handelingsperspectieven die ook daadwerkelijk ingevoerd kunnen worden in de praktijk. Denk hierbij ook aan de mate waarin werkzame principes afgeleid en veralgemeniseerd kunnen worden en hoe de handelingsperspectieven worden geoperationaliseerd;
 - Wijze waarop burgers en stakeholders worden betrokken én een rol hebben bij eventuele uitvoering en implementatie;
 - Wijze waarop het consortium zorgdraagt voor draagvlak, betrokkenheid en commitment bij alle deelnemende partijen (publiek en/of privaat) maar ook bij de samenleving als geheel als zijnde een voorwaarde voor kennisbenutting en implementatie.
 - Kennisbenutting: het kennisbenuttingsplan toont ambitie en beschrijft concrete, passende en haalbare activiteiten (inclusief kennisoverdracht, utilisatie van resultaten en valorisatie). U beschrijft waar uw resultaten aansluiting vinden in bestaand beleid en praktijken hoe deze geborgd kunnen worden.

5 Contact en overige informatie

5.1 Contact

5.1.1 Inhoudelijke vragen

Voor inhoudelijke vragen over deze call for proposals neemt u contact op met:

- Astrid van den Broek (programmamanager), 070 3495107, of
- Raschella Alvarez (programmasecretaris), 070 3495261.

Graag ontvangen wij uw e-mails in de programmamailbox PreventieNWA@zonmw.nl.

5.1.2 Technische vragen over het elektronisch aanvraagstelsel ISAAC

Bij technische vragen over het gebruik van het elektronisch indiensysteem van ZonMw (ProjectNet) kunt u contact opnemen met de servicedesk: maandag t/m vrijdag van 08.00 tot 17.00 uur, 070 349 51 78, projectnet@zonmw.nl. Vermeld in uw e-mail uw telefoonnummer zodat wij u eventueel kunnen terugbellen

6 Bijlagen

6.1 Publieke Kennisorganisaties

De hieronder genoemde publieke kennisorganisaties mogen als aanvrager optreden in een consortium, met uitzondering van de TO2 instellingen, die ook als penvoerder of cofinancier in een consortium mogen optreden. Voor deze organisaties is de toetsing zoals vermeld in paragraaf 3.1.1 niet nodig.

TO2-instellingen (bron: <https://www.to2-federatie.nl/nl/to2federatie/Organisaties.htm>):

1. Deltares - Onderzoek op het gebied van water, ondergrond en infrastructuur in deltagebieden
2. MARIN - Maritime Research Institute Netherlands
3. NLR - Nederlands Lucht- en Ruimtevaartcentrum
4. TNO - Nederlandse Organisatie voor Toegepast Wetenschappelijk Onderzoek
5. Wageningen Research / voorheen DLO - Dienst Landbouwkundig Onderzoek

Rijkskennisinstellingen (bron: <https://www.knmi.nl/kennis-en-datacentrum/project/rki>):

6. CBS - Centraal Bureau voor de Statistiek
7. CPB - Centraal Planbureau
8. KiM - Kennisinstituut voor Mobiliteitsbeleid
9. KNMI - Koninklijk Nederlands Meteorologisch Instituut
10. NFI - Nederlands Forensisch Instituut
11. PBL - Planbureau voor de Leefomgeving
12. RCE - Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
13. RIVM - Rijksinstituut voor Volksgezondheid en Milieu
14. RKD - Nederlands Instituut voor Kunstgeschiedenis
15. RWS - Rijkswaterstaat
16. SCP - Sociaal en Cultureel Planbureau
17. WODC - Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum

Overige publieke kennisinstellingen (bron: <https://www.rathenau.nl/nl/kennisgedreven-democratie/publieke-kennisorganisaties>):

18. Boekmanstichting - Studiecentrum voor kunst- en cultuurbeleid en de uitwerking daarvan in de praktijk
19. Clingendael - Nederlands Instituut voor internationale Betrekkingen
20. Geonovum - kennisorganisatie voor geografische informatie
21. Movisie - Centrum voor sociale vraagstukken
22. Mulier Instituut - Centrum voor sportonderzoek
23. (N) IFV - (Nederlands) Instituut Fysieke Veiligheid
24. NIVEL - Nederlands Instituut voor Onderzoek van de Gezondheidszorg
25. Nji - Nederlands Jeugdinstituut
26. Politieacademie – Onderwijs, kennis en onderzoek voor en door de politie
27. SWOON-NLDA - Stichting Wetenschappelijk Onderwijs en Onderzoek Nederlandse Defensieacademie
28. SWOV - Stichting Wetenschappelijk Onderzoek Verkeersveiligheid
29. Trimbos Instituut - Instituut voor geestelijke gezondheid, middelengebruik en verslaving
30. VeiligheidNL - Organisatie om veilig gedrag te stimuleren
31. Vilans - Onderzoek naar de langdurige zorg

6.2 Budgetmodules

Toelichting op budgetmodules voor personeel

Voor personeel dat een substantiële bijdrage levert aan het onderzoek kan subsidie voor de salariskosten worden aangevraagd. Subsidiering van deze salariskosten is afhankelijk van het type aanstelling en de organisatie waar het personeel is/wordt aangesteld. Er wordt in deze call onderscheid gemaakt tussen het financieren van personeel aangesteld aan academische instellingen zoals genoemd in paragraaf 3.1.1 en personeel bij hogescholen en overige instellingen²⁰.

- Voor universitaire instellingen worden salariskosten gefinancierd conform de op het moment van subsidieverlening geldende VSNU salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen).
- Voor universitair medisch centra worden salariskosten gefinancierd conform de op het moment van subsidieverlening geldende NFU-salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen).
- Voor personeel van hogescholen en andere instellingen worden salariskosten gefinancierd op basis van de cao inschaling van de betreffende medewerker, gebaseerd op de Handleiding Overheidstarieven 2017.
- Voor de Nederlandse Cariben geldt dat de Rijksoverheid in Caribisch Nederland ambtenaren op de BES-eilanden onder andere voorwaarden in dienst neemt dan in Europees Nederland.
<https://www.rijksdienstcn.com/werken-bij-rijksdienst-caribisch-nederland/arbeidsvoorwaarden>.

De tarieven voor alle budgetmodules zijn verwerkt in het begrotingsformat bij het volledige aanvraagformulier. Voor de budgetmodules 'Promovendus', 'PDEng' en 'Postdoc' komt bovenop de salariskosten een eenmalige persoonsgebonden benchfee van € 5.000 ter stimulering van de wetenschappelijke carrière van de door NWO gefinancierde projectmedewerker. Vergoedingen voor promotiestudenten/beursalen aan een Nederlandse universiteit komen niet in aanmerking voor subsidie van NWO.

Hieronder volgt een toelichting op de beschikbare budgetmodules.

Personeel academische instellingen

Promovendus (inclusief MD-PhD)

Een promovendus wordt 48 maanden voor 1,0 fte aangesteld. Het equivalent van 48 voltijdsmaanden, bijvoorbeeld een aanstelling van 60 maanden voor 0,8 fte, is ook mogelijk. Indien voor de uitvoering van het voorgestelde onderzoek een afwijkende aanstellingsduur noodzakelijk wordt geacht, kan, mits goed gemotiveerd, hier van afgeweken worden. De aanstellingsduur moet wel altijd minimaal 48 maanden zijn.

Professional Doctorate in Engineering (PDEng)

Financiering voor de aanstelling van een PDEng kan alleen aangevraagd worden als er ook financiering voor een promovendus of postdoc wordt aangevraagd.

De aanstelling voor een PDEng-positie is maximaal 1,0 fte voor 24 maanden. De PDEng-trainee is in dienst van de aanvragende instelling en kan voor bepaalde tijd werkzaamheden binnen het onderzoek bij een industriële partner uitvoeren. Bij honorering van het onderzoeksvoorstel moet met de betrokken industriële partner(s) een overeenkomst afgesloten worden. In de subsidieaanvraag dient het achterliggende 'Technological Designer Programme' beschreven te worden.

²⁰ Hogescholen, TO2-instellingen, en publieke kennisorganisaties (zie ook hoofdstuk 6) die participeren als aanvrager maar niet vallen onder de academische instellingen zoals hierboven genoemd.

Postdoc

De omvang van de aanstelling van een postdoc is minimaal 6 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,5 fte óf de looptijd is minstens 12 maanden. Het product van aantal fte x looptijd dient altijd minimaal 6 voltijdsmaanden te zijn.

Voor een beperktere inzet van een postdoc staat het materieel budget ter beschikking.

Niet-wetenschappelijk personeel (NWP) bij universiteiten

Financiering voor de aanstelling van niet-wetenschappelijk personeel dat noodzakelijk is voor de uitvoering van het onderzoeksproject kan alleen worden aangevraagd als er ook financiering voor een promovendus of postdoc wordt aangevraagd. Het kan hier gaan om student-assistenten, programmeurs, technisch assistenten of analisten. Afhankelijk van het functieniveau kan worden gekozen uit de salaristabellen NWP MBO, NWP HBO en NWP Academisch.

De omvang van de aanstelling is minimaal 6 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,5 fte óf de looptijd is minstens 12 maanden. Het product van aantal fte x looptijd dient altijd minimaal 6 voltijdsmaanden te zijn.

Voor een beperktere inzet van NWP staat het materieel budget ter beschikking.

Overig wetenschappelijk personeel (OWP) bij universiteiten

Financiering voor de aanstelling van overig wetenschappelijk personeel (OWP), zoals AIOS (arts in opleiding tot specialist), ANIOS (arts niet in opleiding tot specialist), of mensen met een universitaire master of de titel drs. of ir., kan alleen aangevraagd worden als er ook financiering voor een promovendus of postdoc wordt aangevraagd.

De omvang van de aanstelling is minimaal 6 voltijdsmaanden en maximaal 48 voltijdsmaanden. De inzet kan naar eigen inzicht worden ingericht, maar is altijd minstens 0,5 fte óf de looptijd is minstens 12 maanden. Het product van aantal fte x looptijd dient altijd minimaal 6 voltijdsmaanden te zijn.

Vervanging van aanvragers

Met deze budgetmodule kan financiering worden aangevraagd voor de kosten van de te vervangen penvoerder en/of aanvrager(s) die werkzaam zijn bij de instellingen omschreven in 3.1.1. Hiermee kan de werkgever van de betreffende aanvrager de kosten dekken om hem/haar vrij te stellen van onderwijs-, begeleidings-, bestuurs- of beheertaken (geen onderzoekstaken). De door de vervanging vrijgekomen tijd mag/mogen de penvoerder en/of aanvrager(s) alleen inzetten voor werkzaamheden in het kader van het project. In de aanvraag moet beschreven worden welke werkzaamheden in het kader van het project de penvoerder en/of aanvrager(s) in de vrijgestelde tijd zullen verrichten.

Per budgetpost vervanging mag er voor maximaal het equivalent van 5 voltijdsmaanden vervanging worden aangevraagd. De totaal aangevraagde financiering voor vervanging in deze call mag niet meer dan 10% van het totale bij NWO aangevraagde budget bedragen. NWO financiert de vervanging op basis van de op het moment van subsidieverlening geldende salaristabellen (www.nwo.nl/salaristabellen) voor een senior wetenschappelijk medewerker (schaal 11.0).

Personeel hogescholen en overige instellingen

Voor de financiering van loonkosten van personeel dat werkzaam is bij een hogeschool, TO2-instelling, Rijkskennisinstelling of andere organisatie in de categorie aanvrager (zie paragraaf 3.1.2) worden de maximale tarieven (uur/dag) gehanteerd conform de Handleiding Overheidstarieven uit het jaar 2017. Voor deze call wordt de HOT tabel kostendekkend gebruikt (tabel 2.2, kostendekkend tarief per uur).

Toelichting op budgetmodule Materieel

Per fte aangevraagde wetenschappelijke positie (promovendus, postdoc, PDEng) kan per jaar van de aanstelling maximaal € 15.000 materieel budget worden aangevraagd.

Voor personeel verbonden aan hogescholen en overige instellingen kan per 0.2 fte aangevraagde wetenschappelijk medewerker (junior-, medior- en seniorniveau, met minimale aanstelling van 0.2 fte gedurende 12 maanden) per jaar van de aanstelling maximaal € 15.000 materieel budget worden aangevraagd.

Materieel budget voor kleinere aanstellingen wordt naar rato aangevraagd en door NWO beschikbaar gesteld. De verdeling van het totaalbedrag aan materieel budget over de door NWO gesubsidieerde personeelsposities ligt bij de aanvrager. Het aan te vragen materieel budget is gespecificeerd naar de onderstaande drie posten:

Projectgebonden goederen/diensten

- verbruiksgoederen (glaswerk, chemicaliën, cryogene vloeistoffen, etc.);
- meet- en rekentijd (bijv. supercomputertoegang, etc.);
- kosten voor aanschaf of gebruik van dataverzamelingen (bijv. van het CBS), waarvoor het totaalbedrag niet meer dan € 25.000 per aanvraagbedraagt;
- toegang tot grote (inter)nationale faciliteiten (bijv., cleanroom, synchrotron, etc.);
- werk door derden (bijv. laboratoriumanalyses, dataverzameling, Citizen Science²¹ initiatieven, etc.);
- personele kosten voor een aanstelling van een postdoc en/of niet-wetenschappelijk personeel voor een kleinere omvang dan aangeboden onder deze personele budgetmodules.

Reis- en verblijfskosten ten behoeve van de aangevraagde personeelsposities

- reis- en verblijfskosten;
- congresbezoek (maximaal 2 per jaar per aangevraagde wetenschappelijke personeelspositie);
- veldwerk;
- werkbezoek.

Uitvoeringskosten

- zelf te organiseren binnenlands symposium/conferentie/workshop;
- kosten voor Open Access-publiceren (uitsluitend in full gold Open Access tijdschriften, geregistreerd in de 'Directory of Open Access Journals' <https://doaj.org/>);
- kosten datamanagement;
- kosten voor vergunningaanvragen (bijv. dierproeven);
- auditkosten (alleen voor instellingen die niet onderworpen zijn aan het onderwijsaccountantsprotocol van OCW), maximaal € 5.000 per aanvraag; voor projecten van drie jaar of korter maximaal € 2.500 per aanvraag.

NWO stimuleert betrokkenheid van burgers bij onderzoek. De aanvrager kan in deze module ook kosten voor het inzetten van burgers aanvragen ten behoeve van het onderzoek, volgens de tarieven bepaald bij: (https://www.belastingdienst.nl/wps/wcm/connect/bldcontentnl/belastingdienst/prive/werk_en_inkomen/werken/werken-als-vrijwilliger/vrijwilligersvergoedingen/vrijwilligersvergoedingen).

Niet subsidiabel zijn:

- basisvoorzieningen binnen de instelling (bijvoorbeeld laptop, kantoormeubilair etc.);
- onderhouds- en verzekeringskosten.

Indien het maximumbedrag van € 15.000 per jaar per fte per aangevraagde wetenschappelijke positie niet toereikend is voor het uitvoeren van het onderzoek, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden.

²¹ Citizen Science houdt in het betrekken van burgers bij onderzoeksprojecten. Burgers kunnen onderzoekers bijvoorbeeld helpen bij het verzamelen van gegevens (zoals bijvoorbeeld bij de jaarlijkse vogeltelling), door het beschikbaar stellen van computercapaciteit (bijvoorbeeld bij het simuleren van moleculaire interacties zoals eiwitconfiguraties en computational drug design) of bij het formuleren van een onderzoeksvragen en onderzoeksprojecten.

Toelichting op budgetmodule Kennisbenutting

Het doel van deze budgetmodule is het bevorderen van de benutting van de uit het onderzoek voortkomende kennis²². Voor fase II dient ten minste 5% en maximaal 10% van het totale projectbudget te worden besteed aan kennisbenuttingsactiviteiten via deze budgetmodule, voor fase III is dit ten minste 10% en maximaal 20% van het totale projectbudget.

Aangezien kennisbenutting in de verschillende wetenschapsgebieden zeer veel verschillende vormen kent, is het aan de aanvrager om te specificeren welke kosten nodig zijn, bijvoorbeeld voor het maken van een lespakket, een haalbaarheidsstudie naar toepassingsmogelijkheden, of kosten voor het indienen van een octrooiaanvraag.

Het aangevraagde budget dient in de aanvraag adequaat gespecificeerd te worden.

Toelichting op budgetmodule Internationalisering

Met budget voor internationalisering wordt het stimuleren van internationale samenwerking beoogd. Het aangevraagde budget mag niet hoger zijn dan € 25.000. Het aangevraagde bedrag moet gespecificeerd zijn. Indien het maximumbedrag niet toereikend is voor het uitvoeren van het onderzoek, kan, mits goed gemotiveerd in de aanvraag, daarvan afgeweken worden.

Subsidieabel zijn:

- reis- en verblijfskosten voor zover het om directe onderzoekskosten gaat voortvloeiende uit de internationale samenwerking en additionele kosten voor internationalisering die niet op een andere manier – bijvoorbeeld vanuit de benchfee – worden gedekt;
- reis- en verblijfskosten voor buitenlandse gastonderzoekers;
- kosten voor de organisatie van internationale workshops/ symposia / wetenschappelijke bijeenkomsten.

Toelichting op budgetmodule Money follows Cooperation (MfC)

De module Money follows Cooperation geeft de mogelijkheid om een deel van het project aan een kennisinstelling met een publieke taak buiten Nederland uit te voeren.

De penvoerder moet overtuigend onderbouwen op welke wijze de onderzoeker van de buitenlandse kennisinstelling specifieke expertise aan het onderzoeksproject bijdraagt die in Nederland niet op het voor het project noodzakelijke niveau beschikbaar is.

Deze voorwaarde geldt niet wanneer NWO een bilaterale overeenkomst omtrent Money follows Cooperation heeft gesloten met de nationale onderzoeksfinancier van het land waar de buitenlandse kennisinstelling zich bevindt. Op [deze webpagina van NWO](#) leest u met welke onderzoeksfinanciers NWO een dergelijke overeenkomst heeft gesloten.

Het aangevraagde budget binnen deze module mag maximaal 50% van het totale aangevraagde budget bedragen.

De medeaanvrager van de participerende buitenlandse kennisinstelling dient aan de in paragraaf 3.1 van deze call for proposals gestelde vereisten voor medeaanvragers te voldoen, met uitzondering van de voorwaarde dat de medeaanvrager binnen het Koninkrijk der Nederlanden gevestigd dient te zijn.

²² In deze budgetmodule wordt aangesloten bij de definitie voor 'kennisoverdracht' die de Europese Commissie hanteert in de Communautaire kaderregeling inzake staatssteun voor onderzoek, ontwikkeling en innovatie (PbEU 2014, C 198).

De tarieven voor de personele kosten van onderzoekers aan de buitenlandse kennisinstelling worden berekend aan de hand van de correctie-coëfficiënten tabel van de Marie Skłodowska-Curie-beurzen (EU, Horizon 2020), waarbij de Nederlandse VSNU tarieven het uitgangspunt zijn. De tabel is te vinden op [deze webpagina van NWO](#).

De penvoerder ontvangt de subsidie en is verantwoordelijk voor het overmaken aan de buitenlandse kennisinstelling en het verantwoorden van het MfC-deel van de subsidie. Het MfC-deel van de verantwoording zal onderdeel uitmaken van de totale financiële eindverantwoording van het project. Het wisselkoersrisico ligt bij de aanvrager. Baten of lasten door wisselkoersen zijn derhalve niet subsidiabel. De aanvrager is verantwoordelijk voor:

- de financiële verantwoording van alle kosten in zowel Euro's als de lokale munteenheid, waarbij de gehanteerde wisselkoers zichtbaar moet zijn;
- een redelijke vaststelling van de hoogte van de wisselkoersen. Op aanvraag van NWO moet de aanvrager een beschrijving van deze redelijke vaststelling te allen tijde kunnen geven.

Als binnen deze module meer dan 125.000 Euro wordt aangevraagd, dan dient de financiële eindverantwoording vergezeld te gaan van een controleverklaring.

NWO verstrekt geen subsidie aan medeaanvragers in het buitenland die vallen onder (inter-)nationale sanctiewet- en regelgeving. De EU Sanctions map (<https://www.sanctionsmap.eu>) is hiervoor richtinggevend.

Toelichting op budgetmodule Projectmanagement

De module Projectmanagement geeft de mogelijkheid om een post voor projectmanagement aan te vragen. Maximaal 5% van het totale aangevraagde budget voor fase II en maximaal 5% van het totaal aangevraagde budget voor fase III kan aangevraagd worden. De penvoerder moet deze post adequaat motiveren.

Onder projectmanagement wordt onder andere verstaan het optimaal vormgeven van de organisatiestructuur van het consortium, ondersteuning van het consortium en de penvoerder, het bewaken van de samenhang, voortgang en eenheid van het project, en de afstemming tussen de deelprojecten binnen het project. Deze taken mogen ook door externe partijen worden uitgevoerd zover niet beschikbaar op de kennisinstelling van de penvoerder.

Kennisinstellingen dienen bij de offerteprocedure tot het selecteren van een derde partij rekening te houden met de inkoopregels van de overheid en waar nodig een Europese aanbestedingsprocedure te volgen. De werkzaamheden van de penvoerder en aanvragers zelf in het kader van het project(management) mogen niet bekostigd worden uit deze budgetmodule.

Het voor projectmanagement aan te vragen budget kan bestaan uit materiële- of uitvoeringskosten en personele kosten. Voor personele kosten kan een maximaal tarief van €119,- per uur worden opgevoerd. Het uurtarief van het aan te stellen personeel dient te zijn gebaseerd op een kostendekkend tarief en wordt berekend op basis van het gehanteerde standaard productief aantal uur van de organisatie. Het kostendekkend tarief omvat:

- (gemiddeld) brutoloon behorende bij de functie van de medewerker die zal bijdragen aan het project (op basis van de cao-inschaling van de betreffende medewerker);
- vakantiegeld en 13e maand (indien van toepassing in de geldende cao) naar rato van de inzet in fte;
- sociale lasten;
- pensioenlasten;
- overhead.

Uitgave: oktober 2020

Nederlandse Organisatie voor
Wetenschappelijk Onderzoek

Bezoekadres:

Locatie Den Haag

Laan van Nieuw Oost-Indië 300

2593 CE Den Haag

Locatie Utrecht

Winthontlaan 2

3526 KV Utrecht

www.nwo.nl

oktober 2020

